

SİNOD AVRUPA KITA TOPLANTISI SONUÇ BELGESİ

ÖNSÖZ	2
SON SÖZLER	3
NİHAİ BELGE	
1. GİRİŞ: AVRUPA KITA MECLİSİ DENEYİMİ	5
1.1 Meclisin Bileşimi ve Çalışmalarının Düzenlenmesi	
1.2 Avrupa Kiliselerinin Faaliyet Gösterdiği Bağlamın Bazı Özellikleri	
2. AVRUPA PERSPEKTİFİNDE SİNODAL BİR KİLİSE İÇİN	9
2.1 Mesih' in Ruhü ile Dolu Yolculuk	
2.2 Ortak Vaftiz Haysiyetini Yeniden Keşfetmek	
2.3 Hizmet eden ve Görev'i (İncil'i ilan etme görevi: misyon) Güçlendiren Sinodalite	
2.4 Diyalog İçinde Bir Kilise Olarak Büyüme	
2.5 Açık Yaralarla Yüzleşmek, Önyargıları Aşmak, Anılarla Barışmak	
2.6 Aileler, Kadınlara ve Gençlere destek olmak	
2.7 Sinodal Yöntemi Kilise Yapılarına ve süreçlerine dâhil etmek	
3. SİNODALİTEYLE YÜZLEŞEN AVRUPA KİLİSELERİ: SORULAR VE GERİLİMLER	16
3.1 Gerçek ve Merhamet	
3.2 Gelenek ve Güncelleme	
3.3 Kilisedeki gerilimleri gözlemlemek için bir odak noktası olarak ayin	
3.4 Görevi Anlamak	
3.5 Karizmaların ve Bakanlıkların Çeşitliliğinde Herkesin Ortak Sorumluluğu	
3.6 Bir Sinodal Kilisede Yetki Uygulaması	
3.7 Çeşitlilik içinde Birlik: Yerel ve Evrensel	
4. PERSPEKTİFLER VE ÖNCELİKLER	23
EPİSKOPOSLAR KONFERANSLARINDAN SON SÖZ	25

ÖNSÖZ

Bu dosya, Avrupa Kıta Meclisi'nin 5-12 Şubat 2023 tarihleri arasında Prag'da düzenlenen toplantısındaki Sonuç Belgeleri içerir. Özellikle de:

1. Avrupa Kıta Meclisi tarafından çalışmalarının son oturumunda (9 Şubat) onaylanan ve hemen dağıtılan **Nihai Açıklamalar**. Bunlar daha kapsamlı olan Sonuç Belgesi'nin bir tür *yönetici özetini* içerirler.
2. 9 Şubat'taki son oturumda, Avrupa Kıta Meclisi tarafından taslak olarak onaylanan Sonuç Belgesi, Editörler Komitesi tarafından, meclis değişiminin ardından yazılı olarak toplanan değişikliklerle desteklendi.
3. Başkanlar ve Episkoposların Konferansı Kapanış Oturumunda (Şubat ayında) onaylanan ve hemen dağıtılan **Episkoposların Sonuç Notu**
4. Katılımcı Listesi (Ek A)
5. Çalışma Programı (Ek B)

Avrupa Kıta Meclisi ile ilgili diğer materyallerle birlikte tüm belgeler ilgili web sitesinde <<https://prague.synod2023.org>>ve CCEE web sitesinde<www.ccee.eu> mevcuttur.

SON AÇIKLAMALAR

Kiliseler içinde dört gün boyunca Sinod'un *Kıta Aşaması için Çalışma Belgesi'nden* kaynaklanan yankılar sayesinde dinleme ve diyalog deneyimi yaşadık.

Avrupa Kıta Meclisi olarak, sinodal yöntem aracılığıyla derin bir ruhsal deneyim yaşadık

Aldığımız hediye için bize rehberlik eden Ruha şükrediyoruz ve bunu burada paylaşmak istiyoruz.

Kıtamızın dini topluluklarının sinodal süreç sayesinde sahip olduğu içgörürleri, aynı zamanda Avrupa Kiliselerinin karşı karşıya kaldıkları gerilimleri ve soruları derinleştirdik.¹

Her şeyden önce, yakın tarihimize damgasını vuran yaraların acısını bir kez daha hissettik. Bunlar özellikle de Kilise 'de görev yapan kişiler tarafından işlenen suiistimler yoluyla yaşananlar.

Ukrayna'yı çirkinleştiren savaşın acımasız şiddetinden birkaç kez bahsettik. Türkiye'yi ve Suriye'yi yerle bir eden depremin kurbanlarını düşündük

Çalışmamız zengin ve heyecan vericiydi, ancak sorunları ve zorlukları da vardı.

Büyük Latin ve Doğu geleneğinin hazinelerinden oluşan Avrupa'daki Kilisenin gözlerinin içine bakmamızı sağladı. Meclis boyunca bu farkındalık büyüdü ve bugün Kilise'mizin güzelliğinin ve ona sahip olma zenginliğinin farkına varabildik. Aldığı tüm yaralara karşın, onu şimdi daha

¹ Sinod sürecinin sonraki adımlarına ve esas olarak Instrumentum'un taslağının hazırlanmasına bir katkı olarak, özellikle de Ekim ayında gerçekleşen Synodal Meclisinin çalışmalarının, daha ayrıntılı bir belgesi Genel Sekreterliğe gönderilecek. Çalışmalarımızı, farklı dillerde herkese açık hale getirmek amacıyla birçok bilgi ile birlikte bu belge ve tüm genel kurul oturumlarının video kayıtları, Prag Kıta Meclisi'nin web sitesinde, <https://prague.synod2023.org> ve Piskoposlar Konferanslarının web sitelerinde bulunacaktır.

derinden sevdiğimizi hissediyoruz. Uzlaşabilmek için, bizden özür dilemesi gerekiyor ki onu affedebilelim, böylece hafıza iyileşebilsin ve yaralar sarılsın.

Bu duyguların 2021 yılının Eylül ayından beri Sinod 2021-2024 yolculuğuna katılan tüm insanların kalplerini doldurduğuna inancımız tamdır.

Meclis günleri boyunca, tanışmanın, birbirimizi dinlemenin, farklılıklarımızdan ve engellerden kaynaklanan diyaloglar kurmanın, duvarları ve engelleri aşmanın bizim için mümkün olduğunu gösteren ruhani bir deneyim yaşadık.

Kilisemizdeki çeşitliliği sevmemiz ve karşılıklı saygı içinde birbirimizi desteklememiz sayesinde, Rab 'be olan inancımız ve Ruhunun gücüyle güçlendik.

Bu nedenle sinodal bir tarzda yürümeye devam etmek istiyoruz: bunu, bir metodolojiden daha fazla, Kilisemizin bir yaşam tarzı, toplumsal muhakeme ve zamanın alametlerini ayırt etme biçimi olarak görüyoruz. Somut olarak, bu Kıta Meclisinin, izole bir deneyim olarak kalmamasını, ancak tüm yapılarımıza ve prosedürlerimize her düzeyde nüfuz eden sinodal yöntemin genel olarak benimseneceği, periyodik bir buluşma haline gelmesini istiyoruz. Bu sayede üzerinde durmamız gereken konuları ele almak mümkün olacaktır: yaralılara refakat, gençleri ve kadınları öne çıkarmak, marjinalize insanlardan bilgi edinmek gibi.

Sinodal tarz aynı zamanda gerilimleri İncil'i ilan etme görevine adanmış (misyoner) bir bakış açısıyla, korkuyla felce uğramadan ele almamıza, ancak yol boyunca devam etmek için onlardan enerji çekmemize olanak tanır.

Çalışmamızda özellikle iki yaklaşım ortaya çıktı. İlki, tekdüzeliğin cazibesinden kaçarak, çeşitlilikte birliği teşvik etmektedir. İkincisi Baba'nın çocuklarına olan koşulsuz sevgisine, hazır olmayı, Müjde'nin gerçeğini bütünüyle ilan etme cesaretiyle tanıklıktır: "Sevgi" vaat eden Allah'tır. Sevgi ve gerçek buluşacak". (Mez 85,11).

Bütün bunların mümkün olduğunu biliyoruz çünkü bunu bu Meclis sırasında yaşadık, ama asıl geldiğimiz Kiliselerde de buna tanıklık ettik.

Burada özellikle çalışmalarımızda ve ayrıca dinler arası diyalogda güçlü bir şekilde yankılanan ekümenik diyalogu düşünüyoruz. Ama her şeyden önce inanıyoruz ki lütuf söz konusu olduğu için, bu mümkündür: Kilisenin tüm üyelerinin onurlu eşitliğini somut bir şekilde uygulamanın yolu, vaftize dayalı sinodal bir Kilise inşa etmektir. Bize Rab tarafından emanet edilen eşsiz müjdeleme görevinden sorumlu olan Mesih Kilisesine olan sorumluluğumuzu gösterir. Bizi İsa'nın bedeninin üyeleri ve Allah'ın çocukları olarak yapılandırır.

2021-2024 Sinodunun devamının, özellikle Sinodal Meclis düzeyinde bazı öncelikleri ele alarak bizi destekleyebileceğinden ve bize eşlik edebileceğinden eminiz:

- Sinodalite pratiğini, teolojisini ve hermeneutiğini (İncil'i inceleyerek yorumlamak) derinleştirmek. Kadim olan, Kilise'nin doğasına ait olan ve her zaman var olan bir şeyi yeniden keşfetmemiz gerekiyor. Bu bizim için bir görev. Yürüdükçe önümüzde açılan bir yolun ilk adımlarını atıyoruz.
- Ministerial (görev ifa eden) Kilise'si sorusunu karizmalar ve görevler (atanmışlar ve atanmamışların görevleri) ve bunlar arasındaki ilişkiler yoluyla ele almak

- Otoritenin sinodal uygulanması için biçimleri keşfetmek: ör. Cemaate eşlik etme hizmeti ve birliğin korunması;
- Sinodal sürece ve alınan kararların hangi seviyede yerelden evrensele ait olduğu hakkında muhakeme kriterlerinin açıklığa kavuşturulması;
- Kilise içinde kadınların rolüne ilişkin somut ve cesur kararlar almak, karar alma süreçleri de dâhil olmak üzere her düzeyde daha fazla katılımlarını sağlamak;
- Komünyonun kaynağı olarak Eucharist'i sinodal olarak yeniden anlamak için ayin etrafındaki gerilimleri göz önünde bulundurmak;
- Ortak görevi gündeme getirmek için Allah'ın Halkının tamamının, özellikle de zamanın belirtilerini ayırt etme konusunda, sinodalite oluşumunu teşvik etmek;
- İncil'i insanların duygularına geri kazandırmak için, inanç ve kültür arasındaki uçurumu kapatarak, geleneği ve güncel olanı uzlaştırabilecek bir dil bulmak, fakat hepsinden öte insanlarla ya da insanlar hakkında konuşmak yerine onlarla konuşarak yaşayan İncil'i ilan etme görevi duygusunu yenilemek. Ruh bizden yoksulların, özellikle de Avrupa'daki savaş kurbanlarının çaresiz haykırışlarına, adil bir barış talep edenlerin feryadına kulak vermemizi istiyor.

Kilise'yi, onun zengin çeşitliliğini sevmek kendi başına bir duygusallık biçimi değildir. Kilise güzeldir, çünkü Rab ona emanet ettiği görevde görmek ister: tüm kadınları ve erkekleri, Ruh'un daimi canlılığı ile harekete geçmiş olarak, Kilise'nin var oluş nedeni olan komünyon (ortak yaşam), katılım ve Görev (İncil'i ilan etme görevi: misyon) dinamizmi için girmeye ve İncil'i ilan etmeye davet ediyor. Avrupa Kilisesini inşa etmek demek, bildiğimiz pek çok çeşitlilikle belirlenmiş bir kültürde kendi kıtamızda bile bu görevi yerine getirme taahhüdünü yenilemektir.

Sinodal yolculuğumuzun sürekliliğini Avrupa'nın şehitleri ve koruyucu azizlerine emanet ediyoruz!

Adsumus Sancte Spiritus!

SONUÇ BELGESİ

1- GİRİŞ: AVRUPA KITA MECLİSİ DENEYİMİ

- 1- 2021'de başlatılan bir yolculuk çerçevesinde Avrupa Meclis'i Prag'da toplandı: *Sinodal Bir Kilise İçin başlıklı Sinod 2021-2024: Ortak Yaşam (Komünyon), Katılım, Görev*. Milyonlarca kişinin katılması ile Allah'ın Halkını incelemeye tahsis edilen Sinod'un ilk aşamasının meyveleri Kıta Aşaması için Çalışma Belgesi (DCS) içinde özetlenmiştir. Bu bilgiler Avrupa'daki yerel Kiliseler arasındaki diyalogu kolaylaştırmak ve onların da fikirlerini almak amacıyla bütün yerel Kiliselerimizin yanı sıra diğer kıtalardaki Kiliselere de sunuldu.
- 2- Avrupa'da ilk kez Allah'ın Halkı - episkoposlar, rahipler, diyakonlar, kutsanmış erkekler ve kadınlar, meslekten olmayan erkekler ve kadınlar - birbirini dinlemek ve konuşmak için bir dua atmosferinde toplanmış ve Allah'ın Söz 'ünü dinlemişlerdir.² Bu yeni ve beklenmedik bir deneyimdi. Daha önce diyosezanlık mertebesinde yaşadığımız Kilisenin bir parçası olmanın verdiği sevinç gelişmiş ve çoğalmıştı. Herkes yaşadıklarından farklı gerçekleri tanıma fırsatı buldu. Birlikte Mesih'e olan ortak bağlılığımızı keşfettik. Bazen gerilim ve belirsizlikler yaşasak da Rab'be güvenerek devam edebileceğimizi anlıyoruz. Kiliseler içinde dört gün boyunca Sinod'un *Kıta Aşaması için Çalışma Belgesi'nden* kaynaklanan yankılar sayesinde dinleme ve diyalog deneyimi yaşadıkdan sonra, Avrupa Kilise Meclisi olarak anladık ki sinodal yöntem aracılığıyla son derece ruhsal bir deneyim yaşadık. Bize rehberlik eden Ruha bu hediye için teşekkür ediyor ve bunu burada paylaşmak istiyoruz.
- 3- Kıtamızın dini topluluklarının sinodal süreçten kazandıklarını ve ayrıca Avrupa Kiliselerinde karşılaştıkları gerilimlerden ve sorulardan elde ettikleri kavrayışı derinleştirdik. Çalışmamız zengin ve heyecan vericiydi, ancak sorunları ve zorlukları da vardı. Yüce Latin ve Doğu geleneklerinden doğan hazinelerle oluşan Avrupa Kilise'sinin gözlerinin içine bakmamıza izin verdi. Bu karşılıklı dinleme yolculuğunda şunu fark ettik ki; çeşitlilik içinde birleşebiliriz: Çeşitlilik - tarihte, kültürde, geleneklerde, sosyal-dini bağlamlarda- büyük bir zenginliktir. Diyalogun güzelliğini sadece Doğu ve Batı'da değil Kuzey ve Güney'de de, Kıbrıs Malta ve Kuzey ülkeleri de dahil olmak üzere, 360 derecede yaşadık. Kardeşliği doğuran ver göreve hazırlayan armağanları değiş tokuş ediyoruz. (bir davetlinin serbest katılımı)
- 4- Toplantı ilerledikçe, biz de Kilisemizin güzelliğini görüp, aynı zamanda zenginliğimizi gösteren yaşamsal bir çeşitliliğin taşıyıcısı olduğunu itiraf edebildik. Barışma yoluna girip anılara şifa vermeyi ve yaraları kabul edebilmek için af dilemesi gereken ve onu etkileyen yaralarınarağmen Kilise'yi daha da derinden sevdiğimizi hissediyoruz. Eylül 2021'den beri Sinod 2021-2024'ün yolculuğu yapanların da kalplerini bu duyguların doldurduğuna da ikna olduk.

² CCEE ve UCESM (Avrupa Büyük Üstünler Konferansları Birliği), Avrupa Kıta Meclisini özel bir toplantıda dua yoluyla desteklemek için Avrupa'nın dört bir yanından tefekkür yaşamı topluluklarını davet ettik.

1.1 Meclisin Bileşimi ve Çalışmalarının Düzenlenmesi

5. Avrupa'daki Kiliseler hayli değişik dillerden, kültürlerden ve mezheplerden oluşmaktadır. Toplamda Meclis 200 kişiden oluşuyor: Bunların 140'ı delege ve 39'u CCEE üyesi. (her biri en fazla 4 kişi seçebilir).³ Bunlara Sinod Genel Sekreterliğinden 42 misafir, CCEE Komisyonları ve Katolik Kilise'sinin kıta düzeyinde faaliyet gösteren bir dizi kurumu, ağı, derneği ve hareketi eklenmiştir. Buna ek olarak, CCEE'nin her bir üyesi en fazla 10 delege (269 kişi) belirlemeye davet edildi ve çevrimiçi katılarak, çalışma gruplarına katkıda bulundu. Meclis'in çalışmalarına hizmet etmek için, CCEE Sekreterliği üyeleri, Çek Cumhuriyeti Episkoposluk Konferansı Genel Sekreterliği ve bu Belge'nin Redaksiyonel Komitesi ve Medya Ekibi toplantıya katıldı.⁴

6. DCS'nin yayınlanmasından sonra, her yerel Kilise belgeyle çalışmaya ve geri bildirim sağlamaya davet edildi. Genel kurulda, CCEE'nin her bir üyesinin delegasyonu, içindeki Kiliselerden toplanan geri bildirimleri DCS'yle paylaştı. Bu raporlar, DCS'nin 106. Maddesinde yer alan yol gösterici sorulardan ilham almıştır. Her yerel Kilise ve episkoposluk konferansları, DCS'ye verilen tepkilerin toplanması ve uygulanması için koşullara ve duruma en uygun süreci belirler.

7. Prag'daki Avrupa Kıta Meclisi beş dilde çalıştı. (İngilizce, Fransızca, Almanca, İtalyanca ve Lehçe). Açılış oturumunun ardından, yapılan çalışma⁵ her biri geniş bir maneviyat olarak yapılandırılmış üç birime bölünmüştür: genel kurulda söz alan heyetler; yankıların paylaşılması, çalışma gruplarında; ortak noktalara ilişkin tepkilerin toplanması ve ifade edilmesi (grup raporları ve serbest katılımlar). Çevrimiçi katılan delegeler, bir platform üzerinde çalışan gruplara ayrıldı. Özel bir oturum çerçevesinde Meclis'e katkılarını sundular. (çevrimiçi grup raporları)

8. Şeffaflığa izin vermek ve mümkün olduğu kadar katılımı arttırmak amacıyla Prag'daki Avrupa Kıta Meclisi'nin bütün oturumları canlı yayınlandı. Kayıtlar CCEE Basın Ofisi'nin youtube kanalında mevcuttur.⁶

Heyetlerin sunumları, diğer müdahaleler, konuşmalar ve vaazlar ile çalışma gruplarının raporları Prag'daki Avrupa Kiliseler Birliği'nin resmi internet sitesinde mevcuttur.⁷

Belge, katılımcıların seslerini olabildiğince duyurmak için, kendi şartlarına göre, katkılardan alıntılar sunmaktadır. Paylaşımın zenginliğini, nefesini ve can damarlarını temsil etmesi

³ 3. CEE üyeleri söz konusu olduğunda, aşağıdakiler dışında ülkelerin adı basitçe belirtilir:

Mukachevo Episkoposluğu (Eparşi), Ukrayna (Yunan-Katolik ve Latin Kilisesi ayrımı ile) ve iki çok uluslu Episkoposluk Konferansı: İskandinav ülkeleri (İsveç, Danimarka, Norveç, Finlandiya, İzlanda) ve Aziz Kiril ve Metodi Uluslararası Episkoposlar Konferansı (Sırbistan, Kuzey Makedonya, Karadağ ve Kosova). Çalışma grupları kullandıkları dil ile belirtilmiştir.

⁴ Katılımcıların tam listesi Ek A'da mevcuttur.

⁵ Detaylı çalışma programı Ek B'de mevcuttur.

⁶ <https://www.youtube.com/@CCEEMediaoffice/streams>

⁷ <https://prague.synod2023.org/en/>

amaçlanmıştır. Duyguları güçlü ve kesin şekilde ifade edebildikleri için bu alıntılar seçildi. Belli bir pozisyonu onaylanmak için eklenmediler.⁸

9. CCEE başkanlığı, bu Belgenin taslağının hazırlanması görevini özellikle bir Redaksiyon Komitesine emanet etti. Çalışma Sinod Genel Sekreterliği tarafından önerilen taslağa dayanarak kurul sırasında sunulan katkılar, raporlar ve müdahaleler dinlenerek başladı. İlk taslak Prag'daki toplantıların son gününde oturlardan birinde okunarak, Meclis tarafından onaylanmıştır. Bu metnin değiştirilmesi için tepkiler ve öneriler hem genel kurul oturumu sırasında hem de yazılı sunumlar halinde toplanıp, Redaksiyon Komisyonu tarafından incelenmiş ve gerekli redaksiyon çalışmalarının ardından belge tamamlanmıştır.

10. Bu Belgenin amacı, yalnızca Avrupa Kıta Meclisi'nin çalışmalarının kısa bir açıklamasını sağlamaktır. Avrupa'daki Kiliselerin dünya çapındaki Kilise diyaloguna ve Ekim 2023'te yapılacak Sinodal Meclisin Instrumentum Laboris taslağının hazırlanmasına katkı sunmaktadır. Bu nedenle, kaydedilen doğrudan bilgileri ve mutabık kalınan konuları ve ayrıca şu anda hazırlanmakta olan Sinodal Meclisin takdirine sunulacak önceliklerin belirlenmesinden önce, ortaya çıkan ayrılıkları ve gerilimleri yansıtmaktadır. Avrupa Kıta Meclisi, bu raporun yürütülen çalışmalara sadık olduğunu kabul etmiştir. Belge, çözümler veya teolojik yorumlar sunmaktan çok yerel Kiliseler tarafından öne sürülen gerilimlerin nabzını tutmayı amaçlamaktadır. Bu nedenle, nihai bir pozisyonun ifadesi veya sinodal sürecin sonraki aşamalarında muhakemenin yer alacağı konular hakkında Avrupa Kiliselerinin operasyonel stratejilerinin bir göstergesi olarak yorumlanmamalıdır.

11. Metin, Avrupa'daki yerel Kiliselerin yaşadığı ve çalıştığı; bu nedenle Prag Kıta Meclisinin de içinde yer alması gereken bağlamın bazı temel unsurları kısaca özetledikten sonra, sinodal bir Kilise'ye ve dolayısıyla yerel Kiliselerin yolculuklarına devam etmek için mücadele etmeleri gerektiğini hissettikleri yedi gerilime doğru yolun temelini oluşturabilecek yedi öngörüyle belirleyerek devam edecek ve sonra, Avrupa'daki Kiliselerin Ekim 2023'te Sinodal Meclisi'nin çalışmaları için öncelikler olarak gördüğü konuların formüle edilmesiyle sona erecektir.

1.2 Avrupa Kiliselerinin Faaliyet Gösterdiği Bağlamın Bazı Özellikleri

12. Meclis çalışma oturumları sırasında, 6 Şubat 2023'te Türkiye'nin güneyi ve Suriye'nin kuzeyini vuran dramatik deprem haberini duyduk. On binlerce insan hayatını kaybetti. Meclis, özellikle depremden etkilenenler için dua ederek onlarla dayanışma içinde olduğunu ifade etmiştir.

13. Avrupa, bir yıl önce Ukrayna'ya karşı başlatılan savaşın acı ve ıstırabından derinden etkilenmektedir. Savaşta etkilenen bölgelerdeki insanların varlığı Meclis'e derinden dokundu. Bu durum yeni soruları gündeme getirdi: *Tüm Kilise ile birlikte, Mesih'i savaşta ve çatışma sonrası koşullarda nasıl göstereceğimizi düşünmemiz iyi olur. Şiddet ve tecavülden etkilenen insanlara İyi Haber ile nasıl ulaşılır? (Ukrayna, Latin Kilisesi).*

14. Avrupa'daki yerel Kiliseler, cinsel ve diğer tacizlerin açtığı yaraları kabul ediyor. İrlanda'nın raporu, kurbanların cesur sesini vurgularken *Kilisemiz için gerekli olan şeyin kalbindeki noktayı*

⁸ Meclise verilen raporların çoğu zaman kendilerini de beş çalışma dilinin birinden tercüme edildiğini hatırlamak gerekir. Bu da alıntılarda ciddi bir zorluk yaratır.

vurguladığında diğerlerini de yansıtıyor: Allah'a dönüş (İrlanda). Kilise'nin güvenilirliği ve itibarı tehlikede olduğundan, hem taciz vakalarının hem de neden oldukları yaraların yanı sıra bunların Kilise yetkilileri tarafından yönetilmesi konusunun ele alınmasına ihtiyaç vardır.

15. Sinodal deneyim, İkinci Dünya Savaşı sonunda Doğu ve Batı Avrupa arasında - kıtanın karşıt bölgelere bölünmesinin bir mirası; ve Kuzey ile Güney'de, güçlü bir Katolik geleneğine sahip ülkeler ile Katoliklerin ve hatta Hıristiyanların yüzyıllardır azınlıkta kaldığı ülkeler arasında, zaman zaman içinde gerilim yaratan farklılıklardan başlayarak Avrupa'daki Kilise'yi karakterize eden kendine özgü bağlam içinde gerçekleşmektedir. Bununla birlikte, Meclisin çalışması, büyük homojen karşıt blokların geleneksel klişelerinden çok daha çeşitli bir Avrupa ve Avrupa Kiliseleri tablosu ortaya koymaktadır. Yüzyıllardır Avrupa'yı karakterize eden mezhep çoğulculuğu, bugün uygulanan ekümenizmden başlayarak birçok türden ekümenik girişimin yeşerdiği zemini de oluşturmaktadır.

16. Çağdaş Avrupa'nın dini bağlamı, her şeyden önce sekülerleşme olgusu tarafından belirlenmektedir: *Zengin Avrupa Hıristiyan geleneğimiz, aynı zamanda, çok sekülerleştirilmiş bir bağlamda taşıdığımız bilgiyi de gerektirmektedir. Bu bağlamda, 'herkesin Müjde'nin yanan lambasıyla karşılaşma' arzusuna doğru yeni yollar açmamız gerekiyor. (Malta) Dünyayı ve toplumu kınayan olumsuz bir tutum kısırdır. Dünyaya sunacak çok şeyimiz var ama ondan alacak çok şeyimiz de var. Dünyaya açık olmak Müjde'yi daha iyi anlamamıza yardımcı olabilir. [...] Tüm sinodal süreç, bizi çağımızın belirtilerini ve aynı zamanda çağdaş sekülerleşmiş toplumun işaretlerini anlamaya davet ediyor(Belçika). Mevcut zorluklar arasında yapay zekâ, robotik veya cinsiyet kimliği sorunları (LGBTQIA+) (Portekiz) gibi konularda çağdaş kültür ve düşünceyle diyaloga girme ihtiyacı yer alıyor. Zorluklara rağmen, sinodal süreç sekülerleşmiş bir kültürde bir şans olarak kabul edilir: Çadırımızı genişleterek, Hıristiyan deneyimi yolunda (Monako) mümkün olduğu kadar çok insana eşlik edebilmeliyiz.*

17. Avrupa'daki kiliseler de savaşlardan veya ekonomik felaketlerden kaynaklanan göç sorunuyla uğraşmak zorunda. Bu sorun, Hıristiyan toplulukların üyelerini uzaklaştırıyor, onları yoksullaştırıyor ve neredeyse ilgisiz hale getiriyor. Moldova, başta yoksulluk ve göç olgusu olmak üzere çeşitli nedenlerle inanç kaybı olan toplulukların olduğunu ve inanç geleneğini aktarmanın artık kesintiye uğradığını belirtiyor. Başka yerlerde topluluklar, yakında büyük bir çoğunluğu oluşturabilecek göçmenlerin ani bir akınıyla başa çıkmakta zorlanıyor: *Yunanistan'daki Katolik Kilisesi'nin yeni gerçekliği: [...] Bazı cemaatlerin çoğunluğu yabancı (Atina'nın merkezi, Rodos'ta, Mikonos'ta üç cemaatte %95), küçük bir Yunanlı azınlıkla. [...] Diğer cemaatler çok uluslu bir yapı sergiliyor. Sadece asırlık Katolik varlığı olan adalarda Yunanlılar var. Sorun, binlerce göçmenin kasabalarda, köylerde ve adalarda bir Katolik papazı olmadan ve dolayısıyla bir Katolik Kilisesi yaşamı olmadan (Yunanistan) yaşamasıyla daha da kötüleşiyor. (Yunanistan)*

18. Birçok kez Avrupa'daki Kiliselerin şehitlik Kiliseleri olduğu vurgulanmıştır. Bazıları, kıtamızdaki şehitlerin anısını yaymak için ortak bir Avrupa şehitliği oluşturmayı ve Hıristiyan ve Katolik kimliğimize inanç ve sadakatle büyüme için onların tanıklığına rehberlik etmemizi önerdi (davetli bir konuşmanın serbest katılımı).

19. Bu tür karmaşık zorlukların ortasında, Allah'ın Sözü'nü dinlemeye yeniden ihtiyaç vardır: *Kilise'nin Allah'ın Sözü'ne hak ettiği tüm alanı vermesi, manevi boyutu tüm pastoral yaşamıyla ve ayrıca yönetim faaliyetlerini olağan yaşamına yeniden entegre etmesi esastır. (Fransa).*

2. AVRUPA PERSPEKTİFİNDE BİR SİNODAL KİLİSE İÇİN

20. DCS'yle başlayan tartışma ve fikir alışverişi, Avrupa perspektifinde bir sinodal Kilise inşa etme yolu için yedi referans noktasının belirlenmesine yol açmıştır. Bunlar, hepimizin belirli yerel bağlamlarda uygulama için ilham ve fikirler alabileceğimiz ortak görüşlerdir: 1) Mesih'e sürekli bir dönüşüm perspektifinde birlikteliğin ruhani boyutu; 2) ortak vaftiz haysiyetinin ve bunun sonuçlarının yeniden keşfi; 3) sinodalite ve Görev (İncil'i ilan etme görevi: misyon) arasındaki esas; 4) Kilise'nin bir yaşam biçimi olarak diyalog; 5) önyargıların üstesinden gelme ve anıları uzlaştırma taahhüdü; 6) ailelere, kadınlara ve gençlere öncelikli ilgi; 7) tüm dini süreçler için sinodal yöntemin benimsenmesi.

2.1 Mesih'in ruhu ile dolu yolculuk

21. Mesih İsa'nın yaşam tarzı, insanlığın hizmetindeki kenotik varlığı, her Hristiyan ve her Hristiyan topluluğunun üstlenmeye davet edildiği bir yoldur: *Kul olan Mesih'e içte ve dışta uygunluk olmak diye anlaşılabilir bir yön değişikliği (Allah'a dönme, tövbe), geleceğin Kilisesi'nin tarzını şekillendiren sinodal yolculuğun ilk ve son kriteri olmalıdır (Türkiye). Sinod teriminin kendisi Mesih İsa'nın kişiliğine atıfta bulunur: Sinodal yolculuğumuzda, Kilise'nin Mesih'e inanan herkesin oluşturduğu bir topluluk olduğu vurgulandı. Kendisi hakkında şöyle diyen Mesih'le birlikte olan imanlılar: Ben 'hodos'um = yol (ayrıca: gerçek ve yaşam). [...]. Hristiyanlar 'synodoi'dir (Antakyalı Ignatius). Dolayısıyla, sinodalite her şeyden önce 'Hristiyanlıkla beraberdir. Ve 'synodoi'lerin hepsi 'Hristiyan ile birlikte'dir (Con-Christian). Bunun nedeni, tam olarak Mesih ile ve yalnızca bu Kristolojik temelde vaftiz edilenlerin hepsinin kurtuluş zamanında, Mesih'i takip etmede ve kardeşlerine hizmette, dirilmiş Mesih'le beraber olmalarıdır. (Bosna -Hersek).*

22. Tamamlayıcı bir şekilde, genel kurul ve grup çalışmalarına yapılan çok sayıda katılım, sinodal yolculuğun ana kahramanı ve itici gücü olarak Kutsal Ruh'a işaret etti. Bu, aynı zamanda, Çek ilahiyatçı Tomáš Halík tarafından ruhani konuşmasının başlangıcında vurgulanmıştır: *Her şeyden önce, ruhaniyet yoluyla - bireysel inananların ve tüm Kilise'nin ruhani deneyimi - Ruh bizi yavaş yavaş gerçeğin bütünlüğüyle tanıştırır.* Bunu Prag'daki Toplantı sırasında, Slovakya Delegasyonu tarafından paylaşılan bir Pentekost ikonuyla meditasyon yaptığımızda doğrudan deneyimledik: Hazır bulunan herkes, farklı renkte giysileri dahi olsa, birleşmiştir. Bu görüntü yaşananları yansıtıyor: İfade edilen görüşlerin çeşitliliği, herkesin Mesih'e sadık olma ve Kutsal Ruh' un rehberliğinde çeşitlilik içinde tek bir birlik Kilisesi inşa etmeye birlikte katılma arzusunun önünde bir engel değil, cum *Petro et sub Petro.*

23. Sinodal yolculukta ilerlemek, *Kilise'nin her zaman İsa ve İncili ile kişisel ve toplumsal bir karşılaşma yeri ve görev için bir başlangıç noktası (Portekiz) olabilmesi için sürekli bir anlayış ruhunu korumayı gerektirir.* Mesih'in örneğini göz önünde tutuyorsak ve Ruh bize ilham veren gücün kaynağıysa, onların sesine dikkat etmek için bir Allah'a dönme davranışı ve manevi boyuta önem verilmesi vazgeçilmezdir. Bu nedenle, sinodal bir Kilise'nin merkezinde yalnızca Allah ile kişisel bir ilişki olabilir: *Yalnızca Peder Allah'ı kişisel olarak deneyimlediğimiz zaman, Müjde'nin içeriğiyle Dünya'ya giderek birbirimizle Mesih'te kardeş olabiliriz ve inancın zenginliği ifşa edebiliriz. (Slovenya). Bu ilişkiyi beslemek, toplulukları bir bütün olarak ve ötesini de içeren bir din değiştirme yolculuğuna çıkmayı gerektirir: Tüm eylemlerimizin,*

arzularımızın ve tekliflerimizin temelini kişisel ve toplumsal bir Allah'a dönüş ve Mesih'le, birbirimizle ve kardeşlerimizle birlik olması gerektiğine inanıyoruz.(İspanya).

24. Mesih'e sadakat, aynı zamanda Müjde için canlarını verenlerle manevi bir birlik içinde yaşanmalıdır: *Adanmış olsun ya da olmasın, erkek ve kadınların şehit edilmesi, bize zor gelmesine rağmen birliğin; Allah'a sadık olmanın tüm çağlarda insanlığa sunulabilecek en güzel tanık olduğunun mümkün olduğunu öğretir (Arnavutluk). Gerçekten de, Hıristiyan şehitler hayatlarını bir gelenek için değil, Hakikat yani Mesih için verdiler.*(Macaristan).

2.2 Ortak Vaftiz Haysiyetini Yeniden Keşfetmek

25. *Vaftizde Mesih'e aşılanırsınız* (Slovenya). DCS'ye verilen çok sayıda tepki, vaftiz yoluyla Mesih'e olan bağı ve bundan kaynaklanan sonuçları vurgulamaktadır: *Hepimiz kutsallığa ve Mesih'in Bedeni olan Kilise'yi inşa etme sorumluluğunu paylaşmaya çağrıldık* (İngilizce çalışma grubu). Bu nedenle: *Kilise 'deki yaşamın ve bakanlıkların yenilenmesinin temeli olarak ortak vaftiz haysiyetimizi tanımalı ve yeniden teyit etmeliyiz. Vaftiz edilen her kişi, Mesih'teki kimliğinin, saygınlığının ve mesleğinin daha fazla farkına varmalıdır. [...] Kilisenin meslektaşlara dayalı doğasını geliştireceksek, her meslek daha iyi anlaşılmalı ve daha geniş çapta takdir edilmelidir* (İskoçya). Birçoğu sinodal süreci, bu kavramın yaşanmış bir şekilde yeniden sahiplenilmesi için çok yararlı bir fırsat olarak gördü: *Bu sinodal yolculukta güçlü bir şekilde ortaya çıkan görüş, vaftiz haysiyetinin ve Kilise'nin (İtalya) eğitimi ve görevi için bundan türetilen ortak sorumluluğun yeniden keşfedilmesiydi.*

26. Ortak vaftizimizde kök salmış olan eşit haysiyete birkaç kez işaret edilmiştir. Bu teolojik olumlama, bizi Kilise'de kadınların yeri ve rolü üzerine düşünmeye sevk ettiğinde daha somut ve ivedi bir boyut kazanıyor: *Mevcut sinodal deneyim birçokları için önemli bir umut işaretidir ve onları ortak yeni inandırıcı yolar konusunda teşvik eder. Bu, vaftiz edilmiş tüm insanların, özellikle kadınların onurunun ve mesleğinin tanınmasını içerir*(İsviçre). Başka bir deyişle, *kadınların katılımı, erkeklerin yerini almak değil, inananların ortak rahipliği teolojisinin sorumlu bir şekilde uygulanmasıdır* (Çek Cumhuriyeti). Gençler açısından mücadele etmek daha da önemlidir.

2.3 Sinodalite Hizmet eden ve Gelişen Görev (İncil'i ilan etme görevi: misyon)

27. Sinodalitenin kurucu bir Görev (İncil'i ilan etme görevi: misyon) boyutu vardır. Evanjelizasyonun dinamizmini keşfeden ve kendilerini yenileyen yerel Kiliselerimiz, sinodalite ve Görev'in (İncil'i ilan etme görevi: misyon) birbirine bağlı olduğunu ve Kilise için kalıcı bir görev olduğunu kavrarlar. Sinodalite, farklı seviyelerde birlikte yol almayı gerektirir; İncil'i ilan eden (misyoner) bir Kilise olmanın bir yolu ve tarzıdır ve ilahi göreve katılımımızın çerçevesini oluşturur: *Sinodalite ilkesini ciddiye alırsak, o zaman görev tek taraflı bir süreç olarak değil, daha ziyade diyalog ruhu, karşılıklı anlayış arayışına refakat olarak anlaşılmalıdır. Sinodalite, sadece öğrettiğimiz değil, aynı zamanda öğrendiğimiz bir süreçtir* (Tomáš Halík, Spiritual Introduction).

28. İncil'i ilan eden (Misyoner) ve sinodal bir Kilise olarak yürürken, yaralanmış bir dünyada Allah'ın sevgisine tanıklık etmeye birlikte çağrıldığımız için kendilerinden sevmeyi ve değer vermeyi öğrendiğimiz yoldaşlarla tanışırız. Halkın Kilise'den beklentileri çok büyük. İnananlar

bu İncil'i ilan eden (misyoner) Kilise'yi şekillendirmek istiyor ve fikirlerinin, yaşam deneyimlerinin, endişelerinin, acılarının duyulmasını istiyorlar.

29. İncil'i ilan eden (misyoner) bir Kilise olmak, aynı zamanda Mesih'in takipçileri olarak dinlemek, insanların, insanlığın ve yaratılışın varoluşsal yaralarını görmek ve bunları düzeltmek için harekete geçmek anlamına gelir: *Sinodal bir Kilise bu yaraları sarmaya ve iyileştirmeye yardımcı olabilir. Kendimizle, Allah ile birbirimizle ve yaratılışla barışmamıza yardımcı olabilir*(İrlanda). DCS'nin İncil'i ilan eden bir sinodal Kilisesi'nin diyakonal karakterine yaptığı vurgu sıcak bir şekilde karşılandı. Bunun önemini ifade etmek için, Kilise'nin sahra hastanesi imajı sık sık tekrarlandı.

30. Şu anda Avrupa'da ve dünyada birçok yara var: Ukrayna'daki savaş, insanların varoluşsal krizleri, çevre kirliliği, salgın ve Kilise'nin taciz ve her türlü şiddet yoluyla insanlarda açtığı yaralar, dışlama veya aşağılama. *Birçok ses, belgenin günümüzün baskı yaratan krizlerine odaklanmasından dolayı şükranlarını ifade ediyor. Yaratılışın korunması, iklim adaleti, savaşlar, yoksulluk ve hastalık gibi varoluşsal krizleri özellikle düşünüyoruz. İsviçre'deki Kilise olarak, kendi iç sorunlarımız üzerinde de çalışırsak ve onları çözersek bu krizlere inandırıcı bir şekilde dâhil olabiliriz* (İsviçre).

31. Sinodalite, giderek artan bir şekilde İncil'i ilan eden Kilise olma sürecini destekler, ancak aynı zamanda yol boyunca aşılması veya katlanılması gereken engelleri ve gerilimleri de hızla ortaya çıkarır. Bir sinodal Kilise, değerlendirme için farklı kriterler benimser; diyalogdan kaçınmaz, onu arar; değersizleştirmez, kendi güvenli bölgesinden çıkıp kendini sorgulamaya çalışır; deney için alan açar ve gerekirse ikincil çözümler arar.

2.4 Diyalog İçinde Bir Kilise Olarak Büyüme

32. Kilise için diyalog, her düzeyde ilişkilerimizi şekillendirmesi gereken, sağlam üçlü ve dini temelleri olan bir yaşam biçimidir. Bu, yerel Kiliselerimiz içindeki ve arasındaki ilişkileri etkiler ve ekümenik, dinler arası ve sosyal ilişkilerin yanı sıra tüm marjinalize edilmiş ve yaralı insanlarla olan etkileşimleri ilgilendirir.

33. Yerel Kiliselerimiz, birlikte yaşaması her zaman kolay olmayan zengin bir çeşitliliğe sahiptir: farklı milletlerden ve etnik gruplardan insanlar ve hem Doğu hem de Batı geleneklerine bağlı olan insanlar bir arada yaşarlar. Moldova, Romanya ve Ukrayna Kiliseleri bu zorlukları dile getiriyor: *Bir azınlık bağlamında, aynı kilise topluluğuna mensup Katolikler arasındaki kültür farkı, geleneklerin, dillerin ayrılmasını ve bölünme yaratan aidiyet duygusundaki kapanmayı deneyimleyen ek bir zorluk olarak ortaya çıkmaktadır* (Moldova). *Bununla birlikte, çeşitlilik yalnızca bir sorun olarak değil, bir kaynak olarak da görülmelidir (farklı Kiliselerin ayinleri, litürji, Avrupa'daki ulusal Kiliselerin tarihi ve gelenekleri, vb.). Bütün bu gerçekler, günümüz kültürüyle ilgili olarak kullandığımız dilin ve kalbimizin dönüşümünü gerektiriyor. Metanoia'mızla (İtalyanca çalışma grubu) başlayan tanışma yolculuğuna hepimiz kendimizi dâhil hissediyoruz. (Metanoia: kişinin zihninde, yüreğinde, ruhunda ve yaşam yolunda değişim yolculuğu)*

34. Diğer Hıristiyan mezhepleri ve dini inançlarla ilişkiler açısından, Avrupa'nın birçok yerinde Katoliklerin küçük bir azınlık olduğu ve Protestan veya Ortodoks Kiliselerinin yanında ekümenik olarak düşünmenin ve yaşamının ne anlama geldiği konusunda zengin bir deneyime

sahip olduğuna işaret edilmiştir. Pek çok yerel Kilise, Musevilik ve özellikle İslam gibi dinlerle diyalog içindedir (ör. Türkiye, Bosna Hersek, Arnavutluk): *Katolik cemaatinin Ortodoks Hristiyanlarla ilgili ekümenik çabası (ülkede çok az sayıda başka Hristiyan vardır) ve Müslümanlarla olduğu kadar Yahudi cemaatiyle diyalog çalışmaları, dini ve etnik açıdan karışık bir toplumda (Bosna Hersek) Kilise yaşamının bir parçasıdır.*

35. Doğu ve Güneydoğu Avrupa ülkelerindeki Kiliseler, kendilerini Ortodoks dünyasıyla sınırda bulduklarının veya ülke nüfusunun çoğunluğunu oluşturan Ortodoks Kilisesi'ne inananlarla birlikte yaşadıklarının farkındalar. Birlikte yaşamak her zaman kolay olmaz ve hala iyileşmesi gereken yaralar var. Yerel Kiliseler bu görevle yüzleşmek istiyor: *Sinodal yol, ekümenik farkındalığı yeniden alevlendirdi. Yunan Katolik Kilisesi, DNA'sında ekümenik çağrıya sahip fakat Hristiyan birliğinin eksikliğini acı bir şekilde hissediyor. Aynı ritüel ve kültürel mirası paylaştığımız Ortodoks kardeşlerimizle sadece coğrafi olarak değil her alanda birlikteyiz. Doğal olarak, ekümenizme katılımımızı tüm mezheplerle, ama özellikle inisiyatif ve yaratıcılık ruhu gösteren, geçmişin yaralarını ve adaletsizliklerini gerçek bir hafıza şifasıyla yenen kardeş Kilisemiz ile yoğunlaştırmak istiyoruz(Romanya).*

36. Batı ve Kuzey Avrupa Kiliseleri, Protestan Kiliseleri ile olan iyi ekümenik ilişkilerinden yararlanmaktadır. Birlikte dua etmenin, Hristiyan Birliği için yıllık Dua Haftası kutlamalarıyla sınırlı kalmaması, beraber yol almanın yanı sıra daha da ileri giderek yeni olasılıklar belirlemesi gerektiği vurgulandı. Örneğin Letonya delegasyonu, Riga'da 18 yıldır Kutsal Cuma günü düzenlenen ve yine pandemi sırasında Lutheran ve Baptist topluluklarının katılımıyla düzenlenen ekümenik Haç Yolu geleneğinden bahsetti.

37. Diyalog tarzı aynı zamanda laikleşmiş toplumla ilişkilerle de ilgilidir: *Avrupa'da [] değişim, giderek laikleşen bir toplumla yüzleşme nedeniyle belirli bir biçim almıştır. Gerçekte, homojen Hristiyan toplumları artık mevcut değildir. Bu durumu sadece gözlemlemek ya da bir tehdit ve karşı çıkılması gereken bir şey olarak yaşamak iyi değildir. Kilise olarak dünyada yaşıyoruz, ancak mutlak bir Hristiyan dünyasında değiliz. Bu, bir zihniyet değişikliği ve bizim açımızdan (Belçika) gerçek bir dönüşüm gerektirir. Aynı zamanda, laiklik ve çoğulculuk karşısında, bazıları Kilise'nin öğretilerinin sulandırılacağı ve geleneksel evlilik ve aile anlayışının değişeceği endişelerini dile getiriyor. Bu sesler, Kilise'nin dünyayla diyalog halinde kalsa bile dünyevi olmaması için yalvarıyor.*

38. Avrupa'daki yerel Kiliseler, toplumla diyaloga girmenin ve diyalog içinde kalmanın gerekli olduğunun farkındadır. Dünya ile diyalog, her şeyden önce topluluklarımız içinde Kilise'nin İncil'i ilan etme şevkine (misyonerliğine), insanların ve yaratılışın acılarının ve yaralarının bilinmesine, anlaşılmasına ve buna göre hareket etmeye yardımcı olur. İlk olarak *adalet ve barış içinde birlikte yaşamak için toplumdan talep ettiğimiz sosyo-ekolojik değişiklikler ile kadının ikinci sınıf statüsünü düzeltmek için daha fazla adaletle yönelme kapasitemizin olmaması arasında bir gerilim tespit edildi* (İngilizce online çalışma grubu). Adalet, barış ve uzlaşma taahhüdü için zaman daralıyor. Sorunları sadece nitelendirmek yetmez; Eylemle takip edilecek muhakeme için acil bir ihtiyaç vardır.

2.5 Açık Yaralarla Yüzleşmek, Önyargıları Aşmak, Anılarla Barışmak

39. Kilise derin yaralar açtı ve aynı zamanda derinden yaralandı. Pek çok rapor, *Kilise üyelerinin cinsel, kurumsal, duygusal, psikolojik, fiziksel ve ruhsal istismarı hakkında*

konusmak için cesaretle öne çıkan kadın ve erkekleri takdir ediyor (İrlanda). Ayrıca tacizin neden olduğu yaraların Kilise'nin güvenilirliğini nasıl aşındırdığını da öne çıkarıyorlar. Bazıları, Kilise yetkililerinin bu kişilere yönelik küçümseyici ve empati içermeyen muamelesinden duyduğu hayal kırıklığını dile getirerek, “*Kurumun üyeleri ile kurumun kendisi arasında hâlâ ne ölçüde bir ayırım yapılıyor?*” diye soruyor. (Kuzey ülkeleri). Diğerleri, istismar vakalarının örtbas edilmesinin sebebinin hem bireysel hem de sistematik olduğunu düşünüyor: *Ciddi bireysel hatalar var; çok sayıda din adamı gücünü kötüye kullandı ve sorumlular, özellikle de episkoposlar, zulmün üstünü örttü. Ancak gücün kötüye kullanılmasının sistemselsel nedenleri de vardır. Onları inkâr edemeyiz. Manevi ve yapısal sonuçlarını çıkarmaya kararlıyız* (Almanya). Bazıları, sorunu daha şeffaf bir şekilde ele almak için daha kararlı adımlar atılması çağrısında bulunuyor: *istismar açık bir yaradır ve bütünüyle ele alınana kadar birlik, katılım ve görevin önünde bir engel olarak kalacaktır* (İrlanda).

40. Genellikle duyulmayan sesleri dinlemeye başladığımızda büyüyebilir ve farkına varabiliriz. Özellikle Kilise içinde işitilmeyen özel grupların sesini duymak istiyoruz: Yoksullar, dışlanmış olanlar, terk edilmiş ya da kabul görmeyen kişiler, LGBTQ toplulukları, boşanmış ve tekrar evlenmiş olanlar, göçmenler ve hayatları umduğu gibi değişmemiş olanlar (Hollanda). Kilisedeki kurbanlar ve dışlanmış kişiler için duyulan endişe ve sinodal reform arasında bir bağ kurulmuş olmalıdır Kilise geleceği için verilen mücadelede öncelikle insanları ve onların acılarını somut bir şekilde ortaya koymak istiyoruz (çok dilli konuşma grupları). Hasta ve engelli kişiler de sıklıkla belirtilir. Bir grup temsilci acilen adım atmak gerektiğini, pek çok kişi ve grubun, reddedilmiş, aşağılanmış ve ayrımcılığa maruz kalmış hissettiğini söyledi ki maalesef pek çok kilisemiz için bu doğrudur. Güvenli toplantılar ve göz temasının olduğu samimi diyalog kurmak istiyorlar. Zaman hızla ilerliyor: Gerçek bir yön değişikliği (tövbe) görmeye ihtiyacımız var (İsviçre)!

41. Toplantı boyunca sadece farklı görüşler ortaya çıkmakla kalmadı, aynı zamanda karşılıklı suçlamalar da oldu. Yine de Avrupa kilisesi için karşılıklı görüşme ve birbirine güven yolu halen açıktır. *Ülkeler ve Avrupa Kilisesi arasında, farklı acı ve deneyimler yaşıyor olsak da Mesih'in sevgisinde ortak olmanın ve aynı yolda bulunmanın sevincini de vurgulamak gerekiyor* (Fransızca çalışma grubu). Prag Toplantısı bu yolculuğun sonu değil, başlangıcın ötesine atılan bir adımdır: Karşımızdakinin sözlerini kabullenmenin zor olduğu zamanlarda kimi zaman daha fazla düşünmeyi, etüd etmeyi, farkına varmayı ve Bizleri ortak bir geleceğe yöneltmek isteyen Kutsal Ruh'un sesini dinlemeyi gerektiren daha derin bir anlayışa ihtiyaç var: *Kilise'yi yönlendiren Allah'ın Ruhu'nun yolunda birlikte yürüyalim: çeşitli yerlerde pek çok kişi ile çeşitli şekillerde. Bu Kilise'nin kendi sinodalitesini keşfedip şekillendirmesi için bir kairós'tur* (Almanya).

42. Özellikle temsilciler arasındaki toplantılar ve paylaşımların yapıldığı grup çalışmaları sırasında dünya çapındaki farklılıkların Doğu ve Batı ya da güney ve Kuzey arasına bulunmakla kalmadığını gördük. Mahalli kiliseler arasındaki gerçek farklılıklara rağmen eski ayrılıklara demir atmış Avrupa'nın basitleştirilmiş bir tablosunu çizmek mümkün değildir. Lüksemburg raporu, *reform hatta dönüşüm arayanlarla bunları reddetme noktasındaki değişimden korkanlar arasındaki büyük uçurumu göstermektedir. Bu uçurum karşımızdakinin iddialarını keşfetme merakımızı uyandırsın, cemaatlerimizin geleceğini birbirimize rağmen değil, hep birlikte kurmak üzere birbirimize saygıyı uyanık tutsun ve çeşitliliğin zenginliğini görmemize yardım etsin.*

43. Karşılıklı önyargılar bağlamında Allah'a dönüş için yapılan çağrı, gerek bireyler gerekse mahalli kiliseler de dahil olmak üzere tüm cemaatlerde büyük bir yankı buldu. *Hepimizin, açıklık ve güvenle birbirimize yaklaşmaktan alıkoyan tarihi hafızadan kendimizi arındırmak için, yaşadığımız çevre ve tarihi deneyimlerin çeşitliliğini tanımamız gerekiyor* (Hırvatistan). *DCS'i okurken, Mesih'e ortak imanımızın gerçekliğinin küresel çeşitliliğinden büyülendik. Dinleme- ifade etme ilişkisi daha dengeli hale geldi ve hepimiz kendimizi ifade ettiğimiz özel yollarımızın değerini fark ettik* (Romanya).

44. Bazı delegeler açıkça hepimizin kendi yerel kiliselerimizle barışmak ve sekülerleşmiş toplumda daha güvenilir olmak için her birimizin Allah'a dönmesi, arınması ve anılarımızın şifa bulması gerektiğini açıkça ifade ettiler. Hepimizin çağımızın zorluklarına daha iyi cevap verebilecek sağlam teolojik ve pastoral pozisyonlarla karşılaşmamız gerekiyor. *Sekülerizasyon süreci, bazılarının beklediği gibi Hristiyanlığın ortadan kaybolmasına sebep olmadı* (Tomáš Halík, Spiritual Introduction). Kenotik bir eklesiyolojiye ihtiyaç var, böylece Kilisenin belli biçimlerinin ölümünden korkulmayacak: İncil'i ilan etme görevi pek çok sorunun üstesinden gelir, çünkü bu, kendinin ötesine geçmek demektir. *Kaybetme tehlikesi, almak için daha büyük bir ihtimali taşır* (İtalyanca konuşan çalışma grubu).

2.6 Ailelerin, kadınların ve Gençlerin katılımı

45. Sunulan pek çok öneride ailelerin desteklenmesi de yer aldı. Aileler, imanı aktarmak, kuvvetlendirmek, kutlamak ve yaşamak için sorumludur. Aile müjdeleme için de araçtır: *Eğitim için en önemli yer ailedir, ki aile çeşitli nedenlerle kriz içinde bulunuyor: aileler yönelik pastoral çabaların üstünde durulmalı* (Slovakya). *Aile toplumun temel birimidir, orada hoşgörü ve birbirimizi kabul etmeyi öğreniriz ve kriz anlarında döneceğimiz yer ailemizdir. Bu nedenle evlilik ve aile için çalışmaya çağrıldık* (Macaristan). Arnavutluk'un da vurguladığı gibi bu taahhütün ekümenik ve dinlerarası boyutları bulunuyor: *Arnavutluk'ta beş farklı dini boyut (İslam, Bektaşî, Ortodoks, Evanjelik ve Katolik) devlet tarafından resmen tanınıyor ve bunlar birlikte bir Dinlerarası konsey oluşturmuş durumdadır. Bizlerin özelliği olan ve çoğumuzu birleştiren ve bu nedenle günümüz insanına bir şeyler sunacağımızı düşündürten şey; monoteizmin ötesinde, paylaştığımızı hissettiğimiz insani değerlerdir* (Arnavutluk). Burada ailelere özel bir atıfta bulunuluyor.

46. Hemen hemen tüm delegasyonların katkıları kadınların katılımı ve Kilise'deki görevleri konusuna yer verdi. *Pek çok kadın Kilise yaşamına katılımlarının reddedilmesinden duydukları acıyı dile getirdi ve dışlanma ve ayrımcılık duygularından söz etti. Kadınlar Kilise yaşamında çok önemli bir role sahip olduğu halde pek çok erkek ve kadın, Kilise'nin kadınların sunduğu armağanın doluluğunu dışladığından söz ettiler* (İrlanda). Bu, tüm raporlarda en sık tekrarlayan ve benzer kelimelerle ifade edilen noktadır. Belarus, *Kilise yaşamında kadına verilen role özellikle dikkat edilmesi konusunu vurguladı. Vaftiz sakramentumu temelinde Allah Halkı'nın eşit haklara sahip üyeleri olarak kilise göreve ve faaliyetlerinin yerine getirilmesinde hakları olan yeri almalıdırlar* (Belarus). *Lüksemburg nihayet karizmaları ve talentleri dikate alınarak kadınların Kilise yaşamının tüm kademelerinde görev ve katılımlarının güçlendirilmesi için çağrıda bulundu.*

47. Delegasyonlar, kilisemizin sadece geleceği değil bugünü de olan gençlere karşı çok daha dikkatli olunmasını istiyor. *Gençler her zamankinden daha çok aidiyet, sahiçilik ve özerklik*

arıyor. Pek çoğu depresyon ve yalnızlıktan muzdarip ve hiç kimse onları gerçekten dinlemiyor ya da dikkate almıyor. Genç kişiler sadece gelecekte değil, şu anda kiliselerimizde (Hollanda). Slovakya, Kilise hayatında gençlerin olmayışından dolayı üzüntüsünü ifade ediyor, çünkü onlar Kiliseye nasıl İncil'i ilan eeceğini öğretebilir. Kilise, Mesih'in görevini kabul edecek, tanıklık verecek, diyalog kurabilecek, genç Katolikler olarak yaşamlarımıza getirdiğimiz tüm bu değerleri diğer cenmaatler ve uluslara götürebilecek genç insanlara ihtiyaç duyuyor (International Bishops' Conference of Saints Cyril and Methodius).

2.7. Kilise yapıları ve süreçlerinde sinodal yöntemi inşa etmek

48. Avrupa kıta Meclisi ilerledikçe bazılarının sinodal yöntem dediği manevi sohbet yönteminin derinliği ve verimliliği hakkındaki farkındalık da öne çıktı: *Sinodal süreç aktif dinlemeye, derin diyaloga ve manevi sohbet yoluyla ortak yaşam farkındalığına çağıran Kutsal Ruh'un bir armağanıdır* (İspanya). Prag Meclisindeki çalışmaların doğrudan deneyimlerinin de gösterdiği gibi manevi sohbet dâhil olan kişilerde derin dinamikleri tetikler: İnsanların dinlenmesine imkân verir ve onlardan önyargılarını bırakarak, kimi zaman incebilecek ifadeleri ve farklı konuşma biçimlerini kabul edip dinlemeyi öğrenmelerini ister. Her şeyden önce Allah'ın Sözü'nü derin şekilde kişisel ve cemaat olarak dinlemeyi, ortak duayı ve tövbeyi teşvik eder. İnsanlar "Mesih'teki kardeşlerini" dinler, ama her şeyden önemlisi gerçek öncü olan Kutsal Ruh'u dinler. İnsanlar, atılacak adımları belirlemek için kendi ideolojilerine göre değil Rab'bin tarzına göre hareket etmeye davet edilirler. İşte, farkına varma denen ve bazıları için hala açıklığa kavuşturulması gereken terim işte budur. Uygun bir adaptasyon ile birlikte bu yöntem özellikle sosyal, dinler arası ya da ekümenik bağla da diğer birliktelik alanlarında uygulanabilir.

49. Sinodalite, bir soyut ve resmi fikir olaak kalmamalıdır. Bu nedenle sinodal yöntemin *derinleştirilmesi, şekillendirilmesi, kurumsallaştırılması gereklidir* (Avusturya). Bir yanda sinodalite teolojisinin daha kapsamlı bir şekilde detaylandırılması gereklidir, diğer yandan bir çoğu özellikle yaparak öğrenme süreçleri aracılığı ile "*din adamları ve ruhban olmayanlar için birlikte sinodalite oluşturmanın*" (İngiltere ve Galler) önemini vurgulamaktadır. Ruh'un rehberliği altında ve yetenekli insanların eşliğinde uygulama yoluyla sinodal tarzda büyüyebiliriz. Bu nedenle Malta delegasyonu şunu sordu: "*manevi sohbetin merkezde olduğu süreçlerle normal anketlerin kopyası gibi görünen süreçler arasındaki bariz farklılığa bakınca sinodalitenin sadece bir kavram olarak kalmayıp yapılarımız için bir ilham haline gelmesi ve böylece Allah'ın isteğini gerçekten merkeze alan ortak yaşamım farkındalığı için bir alan açması için ne tür beceriler ve maneviyat gereklidir?*" (Malta)

50. Bu nedenle sinodal yöntemin kullanımı, Kilise olmak için yeni tarzın şekillendirilmesi noktasında her bir kilise toplantısına ve mahalli pastoral planlara, doğru bir yaklaşım olarak cemaatlerin olağan yaşamları içine girerek yapısal bir hal almalıdır (Moldova). Slovak delegasyonuna göre *karar alırken aktif dinleme ve manevi farkındalığa başlamak için mahalli cemaatlerin yaşamı içinde sinodal ruhu yerleştirmek öncelik taşımalıdır*. Bu nedenle sinodal yöntemi teşvik eden ve koruyan yapıları ve süreçleri reforme eden kanon yasasına katılma yönünde güçlü bir çağrı bulunmaktadır. Önceliklerden biri *mahalli kiliseleri; kendini göstermek, pastoral harekette, konseylerde, meclislerde etkin ortak sorumluluk üstlenerek kendi katkısını sunmak için herkesin katılmaya davet edildiği gerçek sinodal kültür yeri haline*

getirmektir (Portekiz). Bu bazılarının, özellikle gençlerin istediği gibi Kiliseyi daha az ruhban, daha sıcak ve daha az bürokratik bir yer haline getirmenin bir yoludur.

51. Ne kadar güzel olursa olsun önceden atılmış adımları daha da geliştirmek için uğraşarak; gerilimleri, bizi ayıran çözümsüz zıtlıklar olarak görmeden yaşamının mümkün olduğuna somut tanıklık taşıyarak; önceki deneyimlerin üstüne inşa ederek nasıl Sinodal bir Kilise olacağımızı öğrenmeye devam etmek, önemlidir. Bu yüzden *sinodalitenin somut uygulanmasıyla şekillenirken, gerçekten dinlemek ve Kutsal Ruh gereklidir.* (Hollanda).

3. AVRUPA KİLİSELERİ SİNOVALİTE İLE YÜZLEŞİYOR:

SORULAR VE GERİLİMLER

52. Sinodal sürecin merkezinde Avrupa'daki Kiliseler aracılığı ile devam eden gerilimlerin tanımlanması yer almaktadır. Avusturya delegeleri tarafından belirtildiği gibi, gerilimler fırsatlara dönüşebilir, fakat bu, kişinin onları nasıl ele aldığına göre değişir: halının altına süpürülebilir, kaybedenler ve kazananlar arasında bir çatışmaya dönüşebilir ya da tecrübe etmek için alanlar açmayı gerektiren sinodalite yolu haline gelirler. *Avrupa, dini çatışmaların olduğu bir tarihe sahiptir, fakat gerilimler biz birbirimizi dinlediğimizde azalır, öyleyse sinodal dinleme süreci için Allah'a şükredelim* (İngilizce konuşanların online çalışma grubu)

53. Çeşitli türden çoklu gerilimler genellikle büyük endişe kaynağıdır. Bununla birlikte DCS tarafından ileri sürülen çadır imgesi bunların her zaman olumsuz olması gerekmediğini açıkığa kavuşturuyor; gerilim olmazsa çadır içe çöker ve bir sürü zarara yol açar. *Gerilimler kutuplaşmaya yol açma tehlikesi taşır, fakat kutuplaşma Mesih'in Bedeni olan Kilise'yi yaralar* (İngilizce konuşan online çalışma grubu). Yine de çadır, herkesin konuşabildiği ve işitildiğini hissettiği güvenli bir yer olursa gerilimlerin üstesinden gelinebilir. Manevi sohbet bu konuda yararlı bir uygulama olmuştur (İngilizce konuşanların online çalışma grubu). Bu nedenle burada önemli bir zorluk bulunuyor: *gerilimleri yatıştırmak* (Fransızca ve İtalyanca konuşan çalışma grupları). *Gerilimler daha yaratıcı bir şekilde değişim için bir şans verir ve birlikte bunu başarmak için yollar arayabiliriz.* (İngilizce konuşan çalışma grubu). Bu çizgiler boyunca, bazıları tamamlayıcı işlerden bazıları da kutuplaşmalar arasında denge sağlayabilme yetisinden söz etmeyi tercih ediyor. Bu, Prag Meclisi tarafından öne çıkarılan yedi gerilimin nasıl kavranılması gerektiğini gösteriyor: 1) İncil gerçeğin ilan etme ve Allah'ın sonsuz merhametine tanıklık etme arasındaki ilişki; 2) Geleneğe sadık kalmak ile güncelleşmek arasındaki bağlantılar; 3) Kilise yaşamı içinde litürji; 4) İncil'i ilan etme anlayışındaki çoğulculuk; 5) Karizma ve görevlerin çeşitliliği ışığına herkesin ortak sorumluluğunu yerine getirebilme becerisi; 6) sinodal bir Kilisede yetkileri uygulama biçimleri; 7) Çeşitlilik ve birliğin, yerel – küresel dinamiğin birbiri ile birleştirilmesi ve açılması.

3.1 Gerçek ve Merhamet

54. Gerçek ve merhamet arasındaki gerilimi vurgulamak için bazı delegasyonlar DCS'e başvurdu (S. 30): *Hayalimiz, Kristolojik bir paradoksu daha eksiksiz yaşayan bir kilisedir: Gerçek öğretilerini cesurca ilan ederken kapsayan ve kabul eden radikal bir tanıklığı da sunan bir Kilise.* Bir kısmı da farklı bir dil kullanarak pastoral işler ile doktrin arasındaki gerilimden

söz ederek Allah'ın tüm halkı ile yoğun bir diyalog ile bu gerilimin ele alınması gerektiğini söyledi.

55. Her halükarda çadırı genişletme imgesi ile açıklık ve kabul etme tavrı gerçekten sinodal olan ve sınır tanımayan temel Kilise özelliği olarak kabul edilmektedir: Bu, onun tutarlılığının simgesidir. Yoksul, dışlanmış, haksızlığın ve önyargının kurbanı, haysiyeti ayaklar altına alınmış olanlara gerçek yakınlık gösterme aciliyeti kabul ediliyor. *Onların kabul edildiğini ilan etmek yeterli değildir, onlarla birlikte kilisedeki yerlerini de keşfetmeliyiz* (Çek Cumhuriyeti). Aynı zamanda bu, *Kilise Hristyan gerçeğini aslına sadık ve açık bir şekilde anlatma ihtiyacı varken, İncil'in gerektirdiklerini sulandırmaya götürme tehlikesi de barındırmaktadır* (Macaristan). Ayrıca *bu konularla alakalı pastoral çözümler dikkate alınırken "doktrinel değişikliklere" bir girizgâh olabileceği* korkusu da dile getirilmektedir (Polonya).

56. Slovenya iki gerekliliğin sık sık vurgulanması gerektiğini ifade etti: *Genç insanlar halka yakın bir Kilise istiyor, uçlardaki kişileri kapsayan, ayrılmış ve tekrar evlenmiş kişiler, LGBTQIA+ kişilerin konularına açık bir kilise. Fakat aynı zamanda Kilise'de her şeyin kabul edilebilir olmadığını da açıkça belirtilmesini istiyorlar. Bu yüzden Kilise dinlemeli, fakat tüm gerçeği büyük bir sevgi ile söylemelidir!* (Slovenya).

57. Yapılan her iki vurgu da Rab'bin adımlarını takip etmek isteyen öğrencilerin gerçeklik ihtiyacına yanıt vermenin yoludur: *DCS ile yerel kiliselerin farkındalığı arasındaki geçişme, gözleri Mesih'e sabitlendiği için herkese açık Kilise için endişeyi güçlendirmektedir: genç insanlar, yoksul ve dışlanmışlar, engelli kişiler, eşcinseller, boşanmışlar, tekrar evlenmiş olanlar gepsi Kilise'de beklendiklerini ve aynı bedenini, Mesih'in bedeninin üyeleri oldukları için bir yerleri olduğunu hissetmelidirler* (bk. 1 Ko. 12) (Fransa).

58. Allah'ın koşulsuz sevgisinin bir işareti olarak kabul etmek ve İncil gerçeğini ilan etmek Kilise'nin eşsiz görevinde kök salmış taleplerdir: *Allah Gerçek'tir, bu nedenle herkesin bu Gerçeği bilmesini ve yaşamasını ister. [...] Tek başına Mesih İsa dünyanın tek Rabbi ve kurtarıcısıdır. Ve tüm kişilerarası ilişkilerin modeli Kutsal Üçlü Birlik şahıslarındaki Allah'tır* (Ukrayna, Latin Kilisesi).

59. Bu gerilim bir anda çözülemez, fakat ideolojik yaklaşımların cazibesine direnerek ve daha büyük manevi derinlik yönünde adım atarak sorumlu bir şekilde yaşamak gerekir: *Pastoral ve doktrin arasındaki gerilim [...] sevgi ve gerçek arasındaki gerilime karşılık gelebilir. Onlarla zıtlaşmak yerine Mezmur 85, 10 da "Sadık sevgi ve sadakat buluşacak" dendiği gibi ifade etmek gerekir* (Fransızca çalışma grubu). Yol, Rab İsa'yı daha iyi tanımamıza izin veren derin düşünceli bakışın yoludur ve bu yolda o, iki yönü birleştirebilir: *Mesih İsa'nın temel gerçeği, bir lütuf ve merhamet anıdır çünkü merhamet gerçeğe götürür* (İngilizce çalışma grubu). Bu derin düşünme davranışı gerekli bir ayırt etme için temeldir: *Koşulsuz kabul, özel durumlar içinde merhamet ve gerçeği bağdaştırmak üzere ayırt etmeyi (muhakemeyi) engellemez* (Fransa).

60. Bu nedenle gerçekte ve merhamette bir formasyon gereklidir: *Kutsal Yazılar, Gelenek, Magisterium ve kişisel tecrübenin gerilimini bir arada tutan bir formasyon olmalıdır* (İngiltere ve Galler). Fakat daha da temelde burada kişisel ve ortak olarak Allah'a dönmek için bir çağrı ile karşılaşırız: *Çadırının alanını genişletmek ve daha kapsayıcı olmak için mücadele verirken, Kilise kendisini, doktrinini ve uygulamalarını ne yolla uyarlamalıdır? Ve herkesi*

tövbe için çağırırken üyelerinin zihninde ve yüreğinde ne derecede değişiklik isteyebilir? Ortak bir tövbe yolculuğu, kapsayıcı olmanın birinci şekli haline gelir (Malta).

3.2 Gelenek ve Güncelleme

61. *Belki de Avrupa'da en yaygın gerilim Kilise ve seküler kültür arasında büyüyen uçurumdur. Bu uçuruma köprü olarak Kilise'nin Müjde'nin mesajını yumuşatmadan herkes için erişilebilir olması gereklidir (İskoçya). Kilise'de kullanıldığı şekli ile iman dilinin, genellikle insanların günümüz toplumunun günlük yaşamında anladığı ve kullandığından çok farklı olduğunu kabul etmemiz gerekiyor (Hollanda). Sonuç olarak soru: Mesih İsa günümüz Kilisesinden ne istiyor? Soru Portekiz delegasyonu tarafından çeşitli şekillerde ve birkaç kez gündeme getirildi.*

62. Gelenekten kopma korkusu özellikle gelenek ve zamanın belirtilerini okumak için referanslar arasındaki ilişiyeye dair teolojik hassasiyetler ile uğraşırken ortaya çıkmaktadır. *Gelenek ve modernite arasındaki boşluk giderek artıyor ve daha da fazla agresif hale geliyor. Bu özellikle litürji alanında üzüntü yaratıyor (Kuzey ülkeleri). Aslında litürji için – ve sadece litürji için değil – günümüz insanları için anlamlı olurken, geleneğe de bağlı bir dil kullanmak önemlidir.*

63. Pek çok delege, teoloji ve çağdaş kültür arasındaki buluşmayı izleyen hızlı ve radikal değişiklikler için çağrıda bulundu: *Hazır bulunan bir Kilise olmalıyız, dinleyen ve kendini dinleten bir Kilise. Kendimiz etrafında dönüp duran bir Kilise haline gelmeden dünya için bir görüşümüz olmalı. Çifte dinamiği korumak: içsel bir reform süreci ve Hristiyan kimliğini koruyup yenilerken günümüz dünyasının zorluklarına cevap veren bir süreç (Lüksemburg).*

64. Diğer bir grup ise değişiklikleri benimemenin Kilise öğretisi ile bütünleşme riskini ifade etti. Örneğin Romanya delegasyonu *Kilise'nin dünyaya ait olmadan dünya ile diyaloga açık olmasını ümit ediyor. Kilise üyeleri cesurca ve taviz vermeden iman ve ahlak konularında konuşacaklar. Bazı açıklamalar İncil mesajını sulandıracak uygunsuz Kilise reformlarından korktuklarını dile getirdiler: zulüm görmemek ya da eski moda görünmemek için Kilise'nin dünyaya uyum göstermesi gerektiğini düşünmüyoruz (Arnavutluk).*

65. Gelenek ve çağa uyum gösterme arasındaki gerilimi ezilmeden yaşamak iki kutup arasındaki dinamiği uzlaştırarak mümkündür: *Hepimiz ilerlemeli ve yeni fikirleri uygulamalıyız, fakat Kilise gelenekleri ve yeni düşünceler arasında bir denge bulmamız gerekiyor (Estonya). Acil çözülmesi gereken sorun, doktrinal tutarlılıktan taviz vermeden farklılıklar ve pastoral sorunlar arasında çağdaş pastoral zorluklara daha yerli yarımlar bulmaya yardım edecek bilgece bir uzlaşma bulmak gibi görünüyor (Polonya). Bunu başarabilmek için, tarihi hafıza demek olan ancak toplumun yeni zorluklarında doğru bir muhakeme ve yargılama amacındaki yaşayan Gelenek (DV 8) teolojisine ciddi bir dikkat gösterilmesi gerektiği ifade edildi. Başlangıç noktası, bu nedenle arihi deneyimleri cesaretle aşan Kutsal Ruh'u dinleme ve zamanın belirtilerini (GS4) ayırt etmekte bulunuyor (Çek Cumhuriyeti). Sinodalite yönlendirilemez ta da ideolojik durumlara göre eğilip bükülemez, yapılan danışma toplantıları sırasında ifade edilen tüm görüşleri kutsamaz. Aksine alçakgönüllülükle birbirimizi dinlemenin ve yüreklerimizi Kutsal Ruh'un önerdiği şeylere açmanın dinamik bir yoludur.*

3.3 Kilise içindeki gerilimleri gözlemlemek için bir odak noktası olarak Litürji

66. Kilisenin tüm yaşamını bir araya toplayan ve besleyen litürjinin merkeziliği onu gerilimler de dahil olmak üzere cemaati yansıtan bir ayna haline getirir. Ayırt etmek için Avrupa’da önemle ve zorlayıcı bir şekilde çok sık olarak litürjiden karmaşık gerilimler ya da pastoral zorluklarla ilişkili olarak bahsedilir. Genelde litürjinin sevinci, özelde Efkariyanın sevinci nadiren ifade edilir. Belki de bu o kadar açık ki sorgulamaya gerek yok, ancak yine de üstünde düşünmeye değer.

67. Temel bir bakış açısıyla Kilise ve litürji, ekklesiyoloji ve litürji teolojisi arasındaki bağlantıyı tespit etmek mümkündür: *Kilise’deki litürjik boyut güçlü gerilimlerin olduğu yerdir. Ekklesiyolojik gerilim genellikle bir kişinin kendi beklentilerine dayanan Kilise vizyonundan doğmaktadır* (İtalyanca çalışma grubu). Bu bağlamda 1962 tarihli Missal’e göre Fransa, İngiltere ve Galler tarafından konsil öncesi litürjiye yapılan açık göndermelerle kadim Roma litürjisi biçimi hakkındaki gerilim ve acıları anlamak gerekir.

68. Litürji çoğunlukla Hristiyanlığa giriş sakramentleri ile , özellikle de Kuvvetlendirme ile alakalı olarak görülmektedir. Bu bağlamlar da Kilise yaşamı ve görevine daha derin bir nüfuz yerine bir uzaklaşmaya karşılık gelerek Litürji açısından büyük bir zorluğu işaret etmektedir. Bazı ülkelerde bir yandan litürji dilini yenilemek; iman ve litürji gizemini bağdaştıran bir yenileşme için, diğer yandan da litürji ve yaşam arasındaki bağ için daha derin bir düşünme ve eyleme geçme çağrısı mevcuttur. Bazı imanlılar, *Bulgaristan genelinde rahipler ve Kilise’nin, zaman değiştiği ve kiliseler yarı yarıya boş kaldığı halde çağdaş dili kullanmadıklarına dikkat çekiyor* (Bulgaristan). Başka yerlerde maneviyat arzusu ile aşırı resmi bir ayin arasında bir gerilim bulunmaktadır. Özel bir problem de vaaz hakkındadır. Bu, *Allah’ın halkına yakın olması ve her yerde olması gereken rahiplerin eğitimi ve desteklemesine gösterilmesi gereken dikkat ile derinden ilişkilidir* (Mukaçeve, Ukrayna).

69. Sonuç olarak Litürji, *Allah’ın bizi tek bir halk olarak ve Kutsal Ruh’un güçlendirmesiyle İsa’nın görevine katılmaya çağırmasına izin verdiğimiz yerdir. Litürjiyi kutlama şeklimizi, bizi sinodal bir kilise olarak nasıl şekillendirebileceği konusundaki anlayışımızı derinleştirmemiz gerekiyor* (Malta).

3.4 Görevi (İncil’i ilan etme görevi: misyon) anlamak

70. Daha derin bir seviyede yukarıdaki gerilimler Görev (İncil’i ilan etme görevi: misyon) anlayışı ile ilişkilidir: *Ne için çağırıyoruz? Bazıları Kilise’ye ait olmayı daha rahat bir kozada inzivaya çekilmek gibi görebilir. Bazıları da herkesin herhangi bir taahhütte bulunup Allah’a dönüşü yaşamadan karışıp eşleşebileceği bir alan olarak hayal edebilir. Bazılarımız için Görev’in (İncil’i ilan etme görevi: misyon) ne gerektirdiği açık değildir. Eğer hepsi görevlendirilme ise Allah’ın Kutsal Halkı içinde özel armağanlarla görevlendirilmiş olanları nasıl anlayacağız?* (Malta). Bu gerilimlerin uygulanması hakkında bir olgunlaşma süreci gereklidir: Genel olarak konuşursak, *Kilise faaliyetlerinin ‘İncil’i eden (misyoner) doğası’ ya da ‘İncil’i ilan etme (misyonerlik) boyutu’ gibi kavramların daha eksiksiz benimsenmesine ve özümsemesine ihtiyaç bulunmaktadır.* (Ukrayna, Yunan Katolik Kilsesi). Görev (İncil’i ilan etme görevi: misyon) anlayışı etrafındaki gerilimde farklı yorumlar daha öne çıkmaktadır: bazı mahalli Kiliseler İncil’i ilan eden (misyoner) Kilise amacını katekezleri güçlendirmek ve dini uygulamayı geliştirmek olarak görür; diğerleri ise Görev’in (İncil’i ilan etme görevi: misyon)

tüm dünyaya yayılıp tüm insanlar için özellikle de dışlanmış ve Kilise tarafından yaralanmış olanlara Allah'ın sevgisini somut hale getirmek olarak anlamaktadır. Bazıları da Kilise'nin tüm insanlar için, özellikle de gençler için bir yuva olması gerektiğini ekliyorlar. *Kısaca kişi kendi topluluğuna kilitlenmekle (elitizm) Görev'e (İncil'i ilan etme görevi: misyon) gitmek arasındaki gerilimi algılar* (Slovakya).

71. Cinsel istismar vakalarından ciddi şekilde etkilenen yerel Kiliselerin katkılarında da Görev (İncil'i ilan etme görevi: misyon) anlayışındaki bir gerilim belirgindir. Pek çok insana şiddetli ıstırap çektiren Kilise nasıl İncil'i daha çok ilan edebilir? Kilisenin güvenilirliğine değiniliyor. Kurbanların acısını kabul ederek, ciddi gerilimler tanınır ve dile getirilir. *Son olarak misyonla ilgili gerilimler arasında da sinod sürecinin inandırıcı bir Görev (İncil'i ilan etme görevi: misyon) için ön koşul olarak görülen somut yapısal sonuçları olmadan kalacağı korkusu dile getirilmektedir* (Avusturya).

3.5 Karizmaların ve Görevlerin Çeşitliliğinde Herkesin Ortak Sorumluluğu

72. Kilise sinodalitesi her bir imanlının sahip olduğu armağan ve karizmaların tanınmasını, onların haysiyetine eşit ölçüde saygıyı, Kilise içindeki farklı vokasyonların uyum içinde ortak bir sesle dile getirilmesini de gerektirmektedir. Çobanların yetkilerini ve üstlendikleri görevi tanımak da gereklidir. Laik ya da ruhban, her inanan kişinin sensus fidei (inanç duygusu) da eşit derecede tanınmalıdır. *Her vaftiz olmuş ve kuvvetlendirme almış hristiyanın Kilise yaşamı ve görevine tam katılımı gerektiği halde bu sadece atanmış görevlilere ait bir sorumluluk gibi görülebilmektedir* (Fransa).

73. Ortak ruhbanlık ve sinodalitenin görülür tezahürlerinden biri de her seviyede Kilise yönetimine katılım kadar özel görev ve liderliklerin de yerine getirilmesidir. Vaftizden gelen, vaftizin ortak haysiyeti temelinde Kilise görevi için, tüm vaftizlilerin ortak sorumluluğunun gerçekleştirilmesi yoludur bu. Her şeyden önce bunun gerçekleştiğini somut bir şekilde düşünebilmek için, somut bir mücadele olarak görevlerin Kilisesinden söz etme nedenimiz budur. Sinodal süreç, gücün her türlü kötüye kullanılmasını dışlayan ve kendini yetkinin kullanılmasına uyarlayan bir kardeşlik kilisesi arzusuna yönelir. Atanmışların ve atanmamışların üstlendiği tüm görevlerde *ruhbanlık sapmasının olmadığı* bir sinodal Kilsie (Belçika): *"tümüyle görevlendirilmiş" bir Kilisede rahiplerin amacı ve kmlığı üstünde tekrar düşünmek gerekir* (İtalya); ya da farklı bir vurgu ile *laiklerin katılımı bütünleşmek için bir fırsattır, ancak atanmış kilileirn görevlerini üstlenecekler anlamına gelmez* (Macaristan).

74. Bu bakış açısıyla Prag Meclisi *Kilise için Allah'tan gelen büyük bir armağandır* (Fransa) ve rahipleri derinbir şekilde düşündüğünü çeşitli yollarla ifade etmektedir. *Rahiplerin olumlu imajı için dileklerini* (Avusturya) ve rahiplerin iyi olması ve yalnızlığı için imanlıların endişesini ifade etmektedir. *Gençler rahiplerin büyük kısmının başka insanlarla çalışma konusunda yeterince eğitilmediğini ifade ediyor, ancak genellikle yalnız oldukları ve doğru liderlik etmedikleri düşünülüyor* (Slovenya). Diğer yandan kadınlara da açılması düşünülen durumlar haricinde diyakon ataması hakkında yeterince düşünülüyor.

75. Bazı katkılar da atanmış görevlilere erişim sınırları hakkında sorular olduğuna dikkat çekiyor: *rahip figürünün tarihi çeşitliliği evli erkeklerin görevlendirilmesi tartışmasına açık olmayı gerektirmektedir* (Çek Cumhuriyeti). Basit bir konu olmasa da diğer bir konu kadınların diyakon olarak atanması konusudur. *Kadınların kutsal düzene erişimi, evli erkeklerin ruhban*

olarak atanması gibi sözde bölücü konularla ilgili de gerilimler bulunuyor (Portekiz). Özellikle kadınların diyakonluk / ruhbanlık için atankası konusunda çok farklı görüşler bulunmaktadır (İngilizce çalışma grubu). Lüksemburg'a göre kadınların kutsal görevlere atanma konusu derinlemesine tartışılmalıdır.

76. Daha geniş anlamda otoritenin uygulanmasında kadının yeri sorunu bir çok delegasyonda gündeme geldi. *Kadınların rahip olarak atanması gündemde olan bir konu değil, ancak kadınların karar alma süreçlerine katılımı konusunda pek çok tartışma yapıldı* (Litvanya). Hatta birkaç grup için bu, Avrupa'da Kilisenin daha verimli olması için gerekli bir koşuldur. *Kuşkusuz: laiklerin ve özellikle kadınların her seviyede Kilise'ye katılması bir öncelik olarak hissedilmektedir ... (...) Kilise kadınların sesine, özel liderliğine ve kadın özellikleri ile inşa edilmiş bir cemaate ihtiyaç duymaktadır* (Hollanda).

77. Her şekilde büyük bir çakışma ortaya çıkıyor: *Klerikalizmin üstüesinden gelen Allah'ın Halkı'nın gerçek ve etkin ortak sorumluluğunu teşvik etmek. Laikleirn görevlerini teşvik etmek önemlidir* (İspanya). Bu sadece Kadınların kilisedeki yeri hakkında bir sorun değil, Kilise'nin sinodal doğasının ifadesi olarak görevlerin çeşitliliğini anlama konusudur.

78. Bu, Kilise'nin Görev'inde (İncil'i ilan etme görevi: misyon) rahipler ile laikler arasındaki işbirliğinin derinleşmesi için bir çağrıdır: *Hala eksik olan şey, yalnızca bir cemaatle yaşam deneyimi değil aynı zamanda rahipler ve laikler arasında sağlıklı bir işbirliğidir* (Litvanya). Pek çok katılımcı bunu bir gerilim ya da hayal kırıklığı alanı olarak tanımlıyor, hatta kurumlar ve karizmalar arasında bir gerilim olarak görece kadar ileri gidildiği de oldu. *Bu nedenle kapasiteler temelinde işbirliği ve görevlerin üstlenilmesi modeli için bu önemli görünmektedir* (Kuzey ülkeleri).

79. Bu işbirliğinin verimli olması için özel bir eğitim ihtiyacı olduğu ısrarla belirtildi. *Seminaristler için (başlangıç eğitimi), rahipler için (süregiden eğitim) ve sadece onlar için değil tüm vaftizlilerin çağrılarının anlamını ve Kilisedeki görevlerini ortak sorumluluk ve sadece birilerinin yerine geçmek üzere olmadan tekrar keşfetmelerine yardımcı olmak için eğitim kaçınılmazdır* (İtalyanca çalışma grubu). Son olarak Türk delegasyonu, neredeyse tüm Avrupa ülkelerini etkileyen bir olgu ile *Müjde'nin dünyada somut bir şekilde var olabilmesi için yurt dışından gelen rahiplerin dili ve yerel kültürü çok iyi öğrenmesi gerektiğinden bahseden tek ekip oldu* (Türkiye).

3.6 Sinodal Kilise içinde Yetkinin Uygulanması

80. Kilise otoritesinin uygulanması çeşitli bakımlardan ele alındı. Mevcut sinodal süre tarafından amaçlanan gerçek eklesiyal ve görevine bağlılığında yenilenme iki ilke üzerinde kök salmıştır: Kilise'deki tüm özel yetki Mesih'ten gelmektedir ve Kutsal Ruh tarafından yönetilmektedir. Kilise'deki sinodalitenin ve Kilise'nin gerçekten yenilenmesi ve güçlenmesi için Rabbimiz mesih İsa tarafından kurulan Kilise'nin temellerinden, Kilise'nin kendi temel ilkelerinden başlaması gerekir (Kuzey Ülkeleri). Sonuçlar, halen Kutsal Ruh'un çalışmakta olduğu Kilise'nin doğasına dokunmaktadır. *Kilise özünde sinodal ve esasında hiyerarşiktir. İlgili görev ve zorluklar "karar alma" ve karar verme" olarak tanımlanabilir. Burada kazananlar ya da kaybedenler yoktur (...) Kutsal Ruh genellikle üçüncü seçenektir* (Avusturya).

81. Üstesinden gelmek gereken bazı sert tutumlar var: otoritenin uygulanmasını aşırı biçimde yukarıdan aşağıya anlamak, çeşitli seviyelerde klerikleşme biçimleri (sadece rahipler arasında değil), herkesi ilgilendiren konuları herkesel tartışmak gerektiğini unutmak. Cemaat içinde sorumluluğu olanların herjesin katkısını dahil etme ve değerlendirme görevi vardır, çünkü hepimizin birbirinden öğreneceği şeyler var (İtalya). Üstelik herkesin aynı rahiplik görevine sahip olması, görev için rahip olma durumu ile çelişmez ve bunun tersi de doğrudur. Ayrıca hepimiz nasıl birlikte karar alırız? (Almanya).

82. Bu, derin değişikliklerle sonuçlanmalıdır: Kilise gücü ve yetkisinin, yalnızca danışma işlevine sahip olmayıp, sinodalite ruhunu yansıtan yapı ve kurumlarla yerine getirilmesi için (...) bir sinodal kurumsal model inşa edilmelidir (Mukachevo). Sinodalite, Kilise'de ve özellikle Kilise'de bir sorumluluk yerne getiren herkeste derin bir zihniyet değişikliği gerektiriyor gibi görünüyor (Belçika). Aynı zamanda imanlıların Kilise'nin bir parçası olduklarını fark etmeleri ve karizmalardaki çeşitliliğin, hiyerarşik düzen olmazsa anarşiye yol açacağını hatırlayarak ancak yaşayan karizmalar olmadan katı bir hiyerarşinin de diktatörlüğe yol açacağını bilerek Kilise işleri için kendilerine ihtiyaç olduğunu hatırlamaları gerekir (Mukachevo).

83. Bu değişiklik, Kilise'nin farkına varması gerken somut kararlarda kendini göstermelidir. Bu, cemaati yok etmeden ya da Mesih İsa'nın şahsı ve öğretisini gözden kaçırmadan gerekli doktrinel, yapısal, kanonik ve pastoral değişiklikleri ele almak ve esinlenmek için Kutsal Ruh'un cesaretini ve bilgeliğini gerektirecektir (İrlanda). Otoritenin yenilenmiş ve sinodal uygulanmasına yönelik bu değişiklikte kilit oyuncular kesinlikle episkoposlardır. Episkopal görevin değerine inanıyoruz (İtalya).

84. Otorite daha kardeşçe ve katılımcı bir yönetimle uygulanmalıdır: Kilisede daha iyi bir yönetim tecrübesi için pek çok kişi otoriteyi sevgi ve hizmetin bir eylemi olarak ele alıp dinlemek ve farkına varmak üzere bir alan açan daha katılımcı bir yönetim için tekrar düşünülmesi çağrısında bulunuyor (Fransa), fakat görev ve otorite arasındaki gerilime de dikkat çekildi (çok dilli çalışma grubu). Avrupa toplumlarında bazı ihtiyaçlar bulunmaktadır: Kamusal alanda ve halkla güvenilir ve inanılır bir ortaklık için Avrupa Kilisesi toplumda gereken işleyiş ve yönetim standartlarını karşılamalıdır (DCS 62). Dolayısıyla şeffaflık, hesap verebilirlik ve katılımcı liderlik gerekiyor (DCS 79) (Belçika). Bunun için ruhban sınıfı (klerji), laikler ve din adamları arasında düzenli istişare (danışma) mekanizmaları kurulmalı ya d yenilenmeli, şeffaflık, daha iyi iletişim ve ortak sorumluluk sağlanmalıdır (İskoçya).

85. Pek çok katılımcının belirttiği en temel konu, otorite ve dinleme arasındaki bağlantıdır. Teolojik gelenek sensus fidei fidelium (iman edenlerin iman duyarlılığı) kavramı ile atıfta bulunmaktadır. 2021-2024 Sinodu buna yeniden vurgu yapıyor ve bu, Kilise'yi Allah'ın Halkı olarak sevenler için büyük bir sevinç kaynağıdır (İrlanda).

3.7 Çeşitlilikte Birlik: Yerel ve Evrensel Arasında

86. Prag'da Avrupa Kiliseleri Kıta Meclisi, çeşitlilik içinde birliği tecrübe etme ayrıcalığı yaşadılar. Katolik Kilisesinin çeşitliliği bir zenginliktir, bildiğimiz gibi iki akciğer bulunur, Doğu Katolik Akciğeri ve Batı Katolik Akciğeri, her birinin kendine özgü düşünme biçini, konuşma şekli ve hatta yönetimi (Kıbrıs) vardır. Sinodal yolculuk, bu çeşitliliği anlama ve takdir etme fırsatı sundu. Bir araya gelip diyalog kurmak her zaman kolay olmasa da pek çok Rus

Katolik, sinodal süreci zenginleştiren ve yardımcı bir fırsat olarak görüyor. Kilise'nin Mesih'te tek bir aile olduğunu ve çok etnisiteli, çok kültürlü ve çok kurumlu bir Kilisenin bir zenginlik olduğunu keşfetmelerini sağladı (Rusya). Bu nedenle evrensel Kilise'ye tek bir iman temelinde birleşmiş, hem ritüel hem teolojik bakımdan geleneği takdirinde, iyi bir şekilde ifade edilmiş, yaşayan iman yollarının çeşitliliğini daha da dikkate almak için bu bir çağrıdır (Mukaçevo).

Doğu Kiliseleri sinodaliteyi ifade eden kurumları korumuştur: Özellikle *Sui iuris Kilise yönetiminin mevcut hükümlerinin uygulanması yoluyla Kilise sinodalitesinin anlaşılması ve ortaya çıkması için pek çok olumlu unsurları öne çıkarmaktadırlar (UkraynaGreek Katolik Kilisesi)*. Bununla birlikte, Doğu Kiliseleri de mevcut kurumları yenilemeye ve ortadan kaybolan veya kullanılmayanları kurtarmaya davet edilmektedir: *Kilise cemaatinde sadece sinodal yola dünmek değil, Kilise'nin kimliğini daha iyi yansıtmak ve görevini hem kanonik topraklarda hem de diasporada kolaylaştırıp desteklemek için bazı kanonik normların olası revizyonu için de bu gereklidir. (Romanya).*

87. Kilise özel bir zamanda özel bir bağlam hakkında özel bağlamsal bir yanıt talep gerektiren konularla karşılaştığında da çeşitlilik içinde birliği yaşama çağrısı ortaya çıkar: *Bu hem yerel hem de evrensel kilisede görülen adem-i merkezîyet sorunudur. Hangi konunun yerel, bölgesel ya da evrensel boyutta ele alınacağına, kimin karar verebileceği hakkında açıklık ve şeffaflığa ihtiyaç bulunmaktadır. Ayırt etme / farkına varma her seviyede sinodal yolla gerçekleşmelidir. Çok sayıda grupta, Kilise'nin sinodaliteyi uygulayabilmesi için yardım edebilecek, uygun kurumsal ve kanonik yapılar için talep dile getirildi.*

88. Prag Meclisi'nin olumlu deneyimi ışığında Avrupa için bir Kilise Meclisi kurulması yönünde özel bir teklifte bulunuldu: *2025'te yapılabilir. Pastoral anayasa GAudium et Spes'İN Ekümenik Konsil'de ilan edilmesinden 60 yıl sonra bu Eklesiyal Meclis "çağımız insanının sevinç ve ümit, keder ve endişesini" paylaşmak için toplanabildi. Avrupa'da yoksulların ve dünyanın ağlayışını işitebilir, birlikte Adalet ve Barış için dua edip çalışabiliriz (Davet edilen msisafirler).*

4. PERSPEKTİFLER VE ÖNCELİKLER

89. Meclis toplantıları boyunca Avrupa'daki Kilisemizde ilk kez biraraya gelmenin, birbirimizi dinlemenin ve farklılıklarımızdan yola çıkarak diyalogun mümkün olduğunu ve pek çok engeli, duvarı ve bariyeri fark etmemizi sağlayan ruhani bir deneyim yaşadık. .Kilise içinde çeşitliliği sevmeye ve birbirimizi karşılıklı saygı ile desteklemeye Rab'de ve Ruh'un kudretinde imanımızı güçlendirmeye ihtiyacımız var.

90. Bu nedenle, sinodal tarzda yolculuğa devam etmek istiyoruz: bunu bir metodolojiden ziyade, Kilisemizin bir yaşam tarzı, topluluk anlayışı ve zamanın alametlerini ayırt etme biçimi olarak görüyoruz. Somut olarak, bu Avrupa Kıta Meclisinin izole bir deneyim olarak kalmamasını, her düzeyde tüm yapılarımıza ve prosedürlerimize nüfuz eden sinodal yöntemin genel olarak benimsenmesine dayalı düzenli bir olay haline gelmesini istiyoruz. Bunu yapmak, çabalarımızın olgunlaşması ve yoğunlaştırılması gereken konuları ele almamızı sağlayacaktır: yaralılara refakat etmek, gençlerin ve kadınların kahramanlığı, marjinalleştirilmişlerden öğrenmeye açıklık.

91. Sinodal tarz aynı zamanda korkuyla felce uğramadan, ancak yol boyunca devam etmek için İncil'i ilan etmeye yönelik bir bakış açısıyla onlardan enerji çekerek gerilimlerle başa çıkmayı mümkün kılar. Çalışmamızda özellikle iki tanesi ortaya çıktı. İlki, tekdüzeliğin cazibesinden kaçarak çeşitlilik içinde birliği teşvik etmek. İkincisi, (Baba'nın çocuklarına olan koşulsuz sevgisinin kanıtı olarak) başkalarını karşılamaya hazır olmayı, Müjde'nin gerçeğini bütünüyle ilan etme cesareti taşımak. 'Sabırlı sevgi ve sadakat buluşacak' sözünü veren Tanrı'dır (Mez 85,10).

92. Tüm bunların mümkün olduğunu biliyoruz çünkü bunu bu Toplantı sırasında deneyimledik, ama içinden geldiğimiz Kiliselerin yaşamı buna tanıklık ettiği için bunu bilmekteyiz. Burada, yankıları çalışmalarımızda güçlü bir şekilde duyulan ekümenik ve dinler arası diyalogu özellikle düşünüyoruz. Ama her şeyden önce, bunun mümkün olduğuna inanıyoruz çünkü işin içinde lütuf var: Gerçekten de, giderek sinodal bir Kilise inşa etmek, vaftizde temellenen Kilise'nin tüm üyelerinin onurlu eşitliğine somut bir ifade vermenin bir yoludur; Tanrı'nın çocukları ve Mesih'in bedeninin üyeleri, Rab'bin Kilisesi'ne emanet ettiği eşsiz müjdeleme görevinden ortak sorumludur.

93. 2021-2024 Sinodunun devamının, özellikle Ekim 2023 Sinodal Meclisinde bazı belirli öncelikleri ele alarak bize destek olabileceğinden ve bize eşlik edebileceğinden eminiz:

- sinodalite pratiğini, teolojisini ve hermeneutiğini derinleştirmek. Eski ve Kilise'nin doğasına ait bir şeyi, her zaman yeni olmakla birlikte yeniden keşfetmemiz gerekiyor. Bu bizim için bir görevdir. Yürüdükçe açılan bir yolun ilk adımlarını atıyoruz;
- karizmalar ve görevler (taahhüt edilen ve edilmeyen) ve bunlar arasındaki ilişkiler üzerine düşünmenin yerleştirileceği bir ufuk olarak, tamamen görevlerle ilgili bir Kilisenin anlamını ele almak;
- topluluğa eşlik etme ve birliği koruma hizmeti gibi sinodal bir otorite uygulamasına ilişkin biçimleri araştırmak;
- sinodal süreç için ayırt etme kriterlerini ve kararların yerelden evrensele hangi düzeyde alınacağını açıklığa kavuşturmak;
- Kadınların Kilise içindeki rolü ve karar verme ve alma süreçleri dahil olmak üzere her düzeyde daha fazla katılımları konusunda somut ve cesur kararlar almak;
- sinodal bir bakış açısıyla Efkariyeti'yi cemaatin kaynağı olarak değerlendirmek için ayin etrafındaki gerilimleri göz önünde bulundurmak;
- ortak görevi yerine getirmek amacıyla, dönemin belirtilerini ayırt etmeye özel bir dikkat göstererek, Tanrı'nın Halkının tamamının sinodal bağlantılı oluşumuna özen göstermek; ortadan kaybolan veya kullanılmayan kurumları dikkate almak. Gereken sadece Kilise cemaatinde istenen sinodal dönüşüm değil, aynı zamanda bu Kilise'nin kimliğini daha iyi yansıtmak ve hem kanonik topraklarında hem de diasporada görevini kolaylaştırmak ve desteklemek için bazı kanonik normların olası revizyonudur. Romanya).

94. Kiliseyi ve onun zengin çeşitliliğini sevmek, kendi başına bir duygusallık biçimi değildir. Kilise güzeldir, çünkü Rab, kendisine emanet ettiği görev açısından onun öyle olmasını istemektedir: Müjde'yi duyurmak ve tüm kadınları ve erkekleri, onun varlık sebebini oluşturan birlik, katılım ve Görev (İncil'i ilan etme görevi: misyon) dinamğine girmeye davet etmek.

d'être, Ruh'un daimi canlılığıyla canlanmıştır. Bu nedenle, Avrupa'daki Kilisemizi sevmek, bu Görev'i (İncil'i ilan etme görevi: misyon), kıtamızda da, çok iyi farkında olduğumuz birçok farklılığın damgasını vurduğu bir kültürde gerçekleştirme taahhüdümüzü yenilemek anlamına gelir.

95. Sinodal yolculuğumuzun devamını Avrupa'nın Koruyucu Azizlerine ve Şehitlerine emanet edelim!

Adsumus Sancte Spiritus!

EPİSKOPOSLAR KONFERANSLARINDAN SON SÖZ

Episkoposlar, rahipler, adanmış ve laik erkek ve kadınları ilk kez kıta seviyesinde yanyana gördüğümüz sinodalite deneyimi için Rab'be şükrediyoruz. Prag'daki bu günler boyunca birlikte yaşadığımız dua anları ve derin bir manevi ve gerçek sinodal deneyim yaşadığımız Meclis çalışmaları nedeniyle sevinç doluyuz. Karşılıklı dinleme, verimli diyalog ve dini topluluklarımızın sinodal sürecin ilk aşamasını nasıl yaşadıklarının ve bu kıtasal toplantı için nasıl hazırlandıklarının hikayesi, Mesih'e olan benzersiz aidiyetimizin açık bir işaretidir.

Ulusal raporlar, grup çalışmaları ve işittiğimiz pek çok katılım Meclis'e sunulan sonuç belgesinde bir araya getirildi. Avrupa'daki kiliselerin Sinod instrumentum laboris taslağının hazırlanmasına katkısı olacaktır. Deneyimlerini dürüstçe ve farklı duyarlılıklara saygı içinde paylaşan herkese teşekkür ederiz. Bu belge taslağı için büyük bir iş çıkaran Editoryal Komite'ye de teşekkür ediyoruz.

Bu sinodal tecrübenin meyvesi olarak biz episkoposlar kendi diyosezan kurumlarımızda ve hayatımızda sinodal süreci yaşamaya ve teşvik etmeye kararlıyız. Avrupa'daki tüm Kilise'ya yönelik bu özen deneyimi evrensel görevimizi sadakatle yerine getirme kararlılığımızda bizi cesaretlendirdi. Aziz Petrus'un Halefi Kutsal Papa Hazretlerinin Mesih'te Ortak Yaşam, Katılım ve Görev (İncil'i ilan etme görevi: misyon) deneyimi ile beslenen sinodal Kilise olmak için ifade ettiklerini destekliyoruz.

Allah'ın kutsal halkı olarak hem laikler hem ruhbanlar, yeryüzünde hacılar oalrak Mesih ile karşılaşmaktan doğan Müjde sevincini ilan etmek için Avrupa yollarında birlikte yürümek istiyoruz. Bunu dğer Hristiyan mezheplerinden kardeşlerimizle birlkte yapmak istiyoruz.

Çadırlarımızın alanın genişletmek için yorulmadan çalışmak istşyoruz ki böylece kilise cemaatlerimiz herkesin kendisini iyi hissettği geniş bir yer bulsun.

Prag, Şubat 11, 2023

Lourde Meryem Ana Bayramı Anısına,